

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Genomströmning på kurser i redovisning

Kursdesignens påverkan på kursresultat

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Ekonomistyrning

Vårterminen 2009

Handledare: Christian Ax

Författare:

Emelie Lerge

Patricia Bielinski

Tack,

Till att börja med vill vi tacka vår handledare, Christian Ax, utan din input hade uppsatsen varit något helt annat. Och som du själv sa, hos dig är det alltid party.

Ett stort tack även till Stefan Sjögren, för att du hjälpte oss när vi var som mest panikslagna och ljuset var långt borta.

Utöver dessa två vill vi passa på att tacka alla våra vänner som läst mer statistik än vi och Erik för att du finner det underhållande att titta på riksdagen på TV.

Dessa tio veckor är slutet på fyra års samarbete och vi vill därför passa på att tacka varandra för dessa år och arbetet med denna uppsats.

Göteborg våren 2009

Patricia Bielinski & Emelie Lerge

SAMMANFATTNING

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Ekonomistyrning, Kandidatuppsats, VT 2009

Författare: Emelie Lerge och Patricia Bielinski

Handledare: Christian Ax

Titel: Genomströmning på kurser i redovisning – Designens påverkan på kursers resultat

Bakgrund och problem: Svenska universitet och högskolor har ett, av staten, givet spelrum vad gäller utformning av utbildningar. Det finns centrala riktlinjer för hur utbildningen bör se ut men det är upp till varje enskilt lärosäte att tolka de övergripande mål som finns. Ett centralt begrepp, tätt kopplat till detta, är genomströmning då denna ofta används som indikator på resultatet av utbildningen. Hur lärosätena väljer att hantera de av staten givna incitamenten gör att utformningen av utbildningen kan variera genom att de, för genomströmningen, påverkande designelementen hanteras på olika sätt. Detta har lett oss fram till följande frågeställning: Finns det en korrelation mellan designelement och genomströmning på grundkurser i redovisning?

Syfte: Att testa och analysera korrelationer mellan identifierade designelement och genomströmningen på kurser i grundläggande externredovisning samt grundläggande ekonomistyrning eller motsvarande på civilekonomprogram alternativt kandidatprogram inom ekonomi i Sverige.

Metod: Vi har undersökt grundkurser i grundläggande externredovisning samt ekonomistyrning eller motsvarande vid ett givet tillfälle under 2008 på civilekonomprogram alternativt kandidatprogram i ekonomi i Sverige. Vi har i vår uppsats använt oss av både primär och sekundär data. Insamlingen har skett genom granskning av publicerad data på kurshemsidor samt mail- och telefonintervjuer med nyckelpersoner för kurserna. Vi har vidare ställt upp åtta hypoteser som vi genom att utföra en stegvis regression på våra insamlade data förkastat eller accepterat.

Resultat och slutsatser: Resultaten visar att helfart/halvfart är det designelement som starkast kan förklara genomströmningen på valda kurser. Vidare indikerar resultaten att kurser där kursansvarig lärare har disputerat samt kurser där en lägre godkändgräns på tentamen används har högre genomströmning medan ett högre antal timmar per student ger en lägre genomströmning. Tendenserna i vår studie antyder därmed en korrelation mellan designelement och genomströmning för våra valda kurser.

Förslag till fortsatt forskning: Vidare forskning skulle kunna syfta till att studera designelementen utifrån ett större urval av mätobjekt för att på ett mer tillförlitligt sätt kunna säkerställa designelementens påverkan. Även studier rörande fler designelement hade behövts för att utreda vilka designelement som påverkar genomströmning. För att dra slutsatser av mer allmän art måste studier i fler kontext än vår göras då variationer med hög sannolikhet förekommer.

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Frågeställning.....	4
1.4 Syfte.....	4
2 REFERENSRAM	5
2.1 Genomströmning	5
2.1.1 Prestationsgrad	7
2.1.2 Studieavbrott/Studieuppehåll	8
2.1.3 Examination	10
2.2 Avslutande diskussion.....	13
3 METOD	15
3.1 Datainsamling	15
3.1.1 Urval.....	16
3.1.2 Respondenter.....	17
3.1.3 Mätinstrument	19
3.1.3.1 Områden och designelement	19
3.2 Bortfall.....	21
3.2.1 Partiellt bortfall	21
3.3 Regressionsmodell	22
3.3.1 Genomströmning	23
3.3.2 Godkändgräns	23
3.3.3 Andel flervalfrågor.....	23
3.3.4 Andra moment som examineras.....	24
3.3.5 Antal timmar per student	24
3.3.6 Helfart/Halvfart.....	24
3.3.7 Klasstorlek.....	24
3.3.8 Disputerat	24
3.3.9 Antal sidor per poäng.....	25
4 RESULTATANALYS	26
4.1 Regressionsmodell	26
5 DISKUSSION	29
5.1 Begränsningar	31
6 SLUTSATSER	32

6.1 Vidare forskning.....	33
----------------------------------	-----------

KÄLLFÖRTECKNING	34
------------------------------	-----------

BILAGOR.....	36
---------------------	-----------

Figurförteckning

FIGUR 1 MÅTT PÅ GENOMSTRÖMNING	5
--------------------------------------	---

Tabellförteckning

TABELL 1 FÖRTECKNING ÖVER DESIGNELEMENT.....	20
TABELL 2 DESKRIPTIV STATISTIK	26
TABELL 3 REGRESSION 1.....	26
TABELL 4 REGRESSION 2.....	27
TABELL 5 SPEARMANS KORRELATIONS-MATRIS FÖR DE OBEROENDE VARIABLERNA I MODELLEN.....	28

Formelförteckning

FORMEL 1 MULTIPEL REGRESSION	22
FORMEL 2 REGRESSION 2	27

1. Inledning

Svenska universitet och högskolor har ett, av staten, givet spelrum vad gäller utformning av utbildningar. Det finns centrala riktlinjer för hur utbildningen bör se ut men det är upp till varje enskilt lärosäte att tolka de övergripande mål som finns. Ett centralt begrepp, tätt kopplat till detta, är genomströmning då denna ofta används som indikator på resultatet av utbildningen. Genomströmning är en ständigt aktuell diskussionspunkt i debatter kring exempelvis studiemedel och resurstilldelning till lärosäten. Vad är det som påverkar genomströmning? Kan svenska lärosäten, genom att utforma och styra utbildningen, påverka genomströmning?

1.1 Bakgrund

I Sverige idag har olika lärosäten stor möjlighet att själva utforma kurser och examinationerna på dessa. Den historiska utvecklingen har gått från relativt hög grad av statlig detaljstyrning till mer och mer frihet för lärosätena att själva bestämma innehållet i utbildningen. På 90-talet gavs statens ambitioner att detaljstyra utbildningen helt upp och endast riktlinjer används numera för styrning¹.

Den stora grad av frihet som lärosätena har vad gäller strukturering av utbildningen gör att det blir viktigt för staten att tänka över hur de formulerar sina riktlinjer. Det är av stor vikt att de incitament som kommer från staten får önskad styreffekt.

Diskussionen gällande genomströmningen har på senare tid gjort sig gällande genom en rad olika debatter men kanske främst i den debatt vilken berör studenters ersättning för högre studier. Genomströmning är ett centralt begrepp inom den svenska utbildningspolitiken men få diskussioner handlar om vad genomströmning egentligen är. Den definition av genomströmning staten använder sig av är: ”ett samlingsbegrepp för flöden och andel examinerade i högskoleutbildning, till exempel antalamina, examensfrekvens, studietid, studieavbrott/studieuppehåll samt prestationsgrad”². Dessa begrepp är alltså olika sätt på vilka genomströmning kan mätas.

SOU 2009:28 ”Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” lägger fram ett förslag på en studiemedelsreform. I samband med detta förslag blir genomströmning ett centralt begrepp då den av många anses kopplad till studiemedlet. I utredningen påpekas att beroende av vilka mått som används för att mäta genomströmningen blir resultatet av den olika inom utbildningen. Fem olika mått som kan kopplas till genomströmningen beskrivs; prestationsgrad, studietid, studieavbrott/studieuppehåll,amina samt etablering på arbetsmarknaden. I utredningen påpekas att samtidigt som begreppen kan analyseras var för sig så är de tätt sammankopplade³.

¹ ”Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen – om utmaningar för högskolans pedagogik”, ISSN 1404-0913, Anders Fransson, professor Högskolan i Borås, 2002

² SOU 2009:28 ”Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 14

³ SOU 2009:28 ”Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 161

Genomströmning på kurser i redovisning

Utredningen behandlar i huvudsak mer övergripande frågor av politisk art och de reformer de vill genomföra är främst på statlig nivå. Genom att förändra studenters grundförutsättningar tror de sig kunna påverka genomströmningen. Utredningen berör även, om än i lägre grad, universitetens och högskolornas roll och ansvar för en hög genomströmning vilket gör det intressant att fråga sig hur lärosätena ska arbeta för en hög genomströmning.

I utredningen beskrivs möjligheten att styra genomströmning på följande sätt: ”Möjligheten att skapa kostnadseffektiva drivkrafter för genomströmning inom ramen för studiemedelssystemet är begränsad. Genomströmningen påverkas i högre grad av andra faktorer. Många av dessa beror på lärosätenas sätt att organisera utbildning och undervisning, samt på kvaliteten i väglednings och informationsinsatser och annat studerandestöd. Även uppföljningen av studenternas studieaktivitet har betydelse”⁴.

Vidare beskriver utredningen att de senaste decenniernas utveckling bidragit till att lärosätena måste handskas med större och mer heterogena studentgrupper. Detta har lett till att organiseringen av studierna och stöd till studenterna har kommit att bli allt mer viktigt för genomströmningen⁵.

Utredningen lyfter fram några konkreta faktorer som kan påverka genomströmning och som lärosätena också har möjlighet att styra över. Faktorer som lyfts fram är antalet timmar lärarledd undervisning samt möjligheten till personlig kontakt med lärare. I förlängningen menar utredningen att genomströmningen blir högre på lärosäten där det läggs mer resurser per student. Utredningen beskriver vikten av lärosätens sätt att bistå med studievägledning, karriärvägledning samt studenthälsovård för en hög genomströmning. Det tas även upp att uppföljning av studieaktiviteter kan öka genomströmningen exempelvis genom användning av så kallade ”early warning systems” vilka kan syfta till att göra uppföljningar via Ladok⁶, upprätta individuell studievägledning eller användandet av så kallade studietrösklar⁷.

Även om SOU 2009:28 menar att lärosätena har möjlighet att styra utbildningens resultat genom det sätt på vilket utbildningen designas så påpekas att genomströmning i hög grad också påverkas av faktorer som ligger utanför lärosätenas och i viss mån statens kontroll. Exempelvis påverkar kön och ålder genomströmning då den tenderar att vara högre bland kvinnor och yngre⁸.

I utredningen avslutas diskussionen gällande genomströmning med en diskussion om lärosätenas incitament. Utredningen menar att lärosätena bör ges incitament att verka för en hög genomströmning vilket med fördel kan genomföras genom resursfördelningssystemet⁹.

⁴ ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 184

⁵ ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 185

⁶ Ladok står för Lokalt ADB-baserat studieDOKumentationssystem och är ett datorbaserat system för uppgifter i den grundläggande utbildningen och i forskarutbildningen., www.su.se/ladok, 2009-05-25

⁷ ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 189-196

⁸ ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 190

⁹ ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 199

I SOU 2009:28 framkommer att universitet och högskolor kan och bör styra verksamheten för att öka genomströmningen. Frågan om hur styrningen bör utformas lämnas relativt öppen och kommer att baseras på, av lärosätena, framtagna utvärderingar.

1.2 Problemdiskussion

Genomströmning är ett område som tydligt exponerats för forskning i olika bemärkelser och det är ständigt aktuellt i olika debatter rörande utbildning. Det faktum att lärosätena i nuläget lämnas relativt stor handlingsfrihet tillsammans med det faktum att det inte är självklart vad som ger en hög genomströmning gör att utbildningar som i sig bör vara likartade kan få relativt olika form och uttryck. Även om alla lärosäten har incitament att verka för en hög genomströmning är det inte säkert att det alltid nås. Beroende på vilken strategi lärosätena väljer får också utbildningarna olika utfall i grad av genomströmning.

Staten ger en vid beskrivning av vad genomströmning är och anger flera olika exempel på hur den kan mätas. I vår uppsats har vi definierat genomströmning som det antal studenter vilka klarar en kurs vid examination genom tentamen. Vi har valt att skala ner detta begrepp till genomströmning vid separata programkurser och inte på en hel utbildning. För att få en tydlig avgränsning och jämförbarhet definierar vi begreppet genomströmning som en kvot av de som klarar tentamen i förhållande till antalet studenter som skriver tentamen vid ordinarie tentamenstillfälle. Det gör att bortfallet under kursens gång inte tas med i beräkningen.

För att studera vad som bidrar till en ökad genomströmning har vi studerat hur olika kurser är designade genom att definiera olika designelement. Ett designelement definierar vi som en faktor som lärosätena kan välja att utforma på olika sätt vilket exempelvis kan vara val av kurslitteratur eller undervisningsform. En kurs bygger således på en rad olika designelement vilka formar den slutgiltiga utbildningen samt är under lärosätens kontroll.

Vilken strategi bör lärosätena anamma? Med utgångspunkt i att det finns incitament för lärosätena att verka för en hög genomströmning samt att de själva kan styra denna är det viktigt att på ett djupare plan undersöka vad det är som ger hög genomströmning. Sättet lärosätena väljer att designa utbildningen på är kärnpunkten i denna diskussion och frågan är om det finns en optimal design av utbildningar för att åstadkomma en hög genomströmning?

För att studera vad som påverkar genomströmning blir det centralt att titta på hur svenska lärosäten i dagsläget väljer att utforma olika kurser och om detta kan ha en påverkan på genomströmning. Även om mycket forskning gjorts rörande genomströmning i utbildningen har inte fokus i forskningen legat på betydelsen av utbildningars design på svenska lärosäten och med tanke på den frihet som ges lärosätena misstänker vi att olika kurser också är designade på olika sätt. Denna uppsats fokuserar på två kurser, inom civilekonomprogram eller kandidatprogram inom ekonomi, vilka kan ses som grundläggande för denna typ av utbildningar. Kurserna vi studerar är grundläggande externredovisning samt grundläggande ekonomistyrning eller motsvarande.

Huruvida genomströmning är ett bra sätt att utvärdera utbildningar på eller inte lämnar vi dock osagt. Det är en alltför stor fråga för oss att behandla i denna uppsats. Det faktum att genomströmning som mått utgör en stor del av dagens system gör det centralt att undersöka.

Utgångspunkten i vårt resonemang är att belysa att fokus på genomströmning kan få olika effekter på utbildningen beroende på hur lärosätena väljer att hantera de av staten givna incitamenten. Det gör att utformningen av utbildningen kan variera genom att de, för genomströmningen, påverkande designelementen hanteras på olika sätt. Då det finns flera definitioner av genomströmning och olika lärosäten väljer att tolka innebörden av denna på olika sätt blir det centralt att studera de bakomliggande designelementen.

Att studera genomströmning på högre utbildningar i Sverige är högst aktuellt med tanke på den diskussion som förs i ”SOU 2009:28 - Stärkt stöd för studier - tryggt, enkelt och flexibelt”. Då utredningens önskan är att lärosätena ska verka för en ökad genomströmning blir det högst relevant att studera om de i realiteten kan påverka denna.

Det finns mycket skrivet om faktorer som påverkar genomströmning bland annat i form av prestationsgrad, studieavhopp och examina. Denna forskning skulle kunna delas in i två områden. Dels designelement, det vill säga hur lärosätena väljer att utforma och genomföra en viss utbildning, och dels bakomliggande sociala och psykologiska faktorer såsom studenternas förutsättningar för att klara av en viss utbildning. Det senare området har getts stort utrymme i svensk forskning och denna studie fokuserar istället på olika designelement. Den tidigare forskning som kan sägas röra designelement är främst fokuserad på relativt övergripande faktorer och undersöker inte på djupet vad som faktiskt ger en hög genomströmning. Det finns dock en samstämmighet kring att lärosätena har möjlighet att påverka genomströmningen på utbildningen genom kursers design. Vad gäller forskning kring design av kurser på ekonomiutbildningar i Sverige är detta ett område där vi inte funnit någon tidigare forskning. Vår studie blir därmed unik i sitt slag och med tanke på tidigare diskussion också högst aktuell.

1.3 Frågeställning

Finns det en korrelation mellan designelement och genomströmning på grundkurser inom externredovisning och ekonomistyrning?

1.4 Syfte

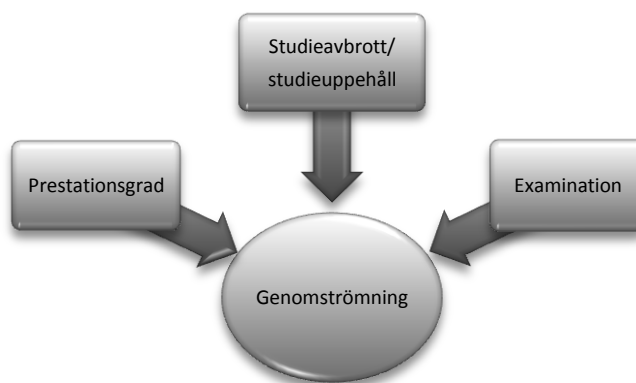
Varje kurs utformas, som tidigare nämnts, på lärosätets nivå. Det är därför av yttersta vikt att genomströmning som prestationsmått ger önskade styreffekter på lärosätets nivå. Vi planerar således att undersöka vilka designelement, på kursnivå, som har en påverkan på genomströmningen på valda kurser. Satt i ett större perspektiv blir syftet att titta på hur styrningen utformas av lärosätena på kursnivå och hur detta påverkar genomströmningen.

Baserat på ovanstående diskussion bli vårt syfte att testa och analysera korrelationer mellan identifierade designelement och genomströmningen på kurser i grundläggande externredovisning samt grundläggande ekonomistyrning eller motsvarande på civilekonomprogram alternativt kandidatprogram inom ekonomi i Sverige.

2 Referensram

Det finns mycket tidigare forskning inom området genomströmning och nära liggande begrepp. Vi har valt att dela in forskningen efter några av de mått som beskrivs i SOU 2009:28, då dessa är tätt knutna till genomströmning. Detta för att skapa oss en överblick av vad som tidigare skrivits inom området och på så sätt få en bild av vilka designelement som kan tänkas påverka genomströmning. Vi har studerat tidigare forskning gällande genomströmning utifrån prestationsgrad, studieavbrott/studieuppehåll samt examination, vilka är olika sätt att mäta genomströmning på.

Figur 1 Mått på genomströmning

2.1 Genomströmning

Högskoleverkets definition av begreppet genomströmning lämnar en något tunn beskrivning av vad genomströmning är. Definitionen som vi använt beskriver vad genomströmning är men inte vad som orsakar den. Det blir därför väsentligt för oss att titta på tidigare forskning kring bakomliggande faktorer som grund för vår egen studie. Det har forskats en hel del kring begreppet genomströmning både i Sverige och utomlands. Det finns dock inte särskilt mycket forskning som är direkt kopplad till det svenska utbildningssystemet.

Stora delar av tidigare forskning gällande vad som påverkar genomströmning rör, som tidigare nämnt, olika typer av psykologiska och sociala faktorer. Det är sådana faktorer som i hög grad inte kan styras genom olika val av designelement på lärosätetsnivå. Kunskap om sådana faktorer kan dock vara relevanta vid utvärderingar av genomströmning inom utbildningen. Det finns dessutom en del olika studier kring olika typer av designelement som skulle kunna bidra till en ökad genomströmning. Fokus i denna litteraturgenomgång ligger

på dessa designelement vilka kan ge upphov till olika styreffekter beroende på lärosätenas val, eller näraliggande faktorer som kan kopplas till lärosätenas design av kurser. Inför vår undersökning har det därför varit viktigt att titta på vilka, av lärosätena påverkbara, designelement som i tidigare forskning har ansetts kunna påverka genomströmning.

Peterson skriver om könsfördelningen och genomströmningen på Stockholms Universitet inom samhällsvetenskapliga kurser. Hon använder sig av genomströmningen för att utvärdera utbildningarna men påpekar samtidigt att genomströmningen inte är något mått på kvalitet i utbildningen¹⁰. I undersökningen kommer Peterson fram till att genomströmningen i första hand påverkas av om studenterna är engagerade i något vid sidan av studierna. Detta baserat på det fåtal institutioner, tre, vilka hade statistik gällande genomströmning. Lärosätens skulle eventuellt kunna påverka genomströmningen genom handledning och seminarieverksamhet. Hon menar också att i de fall studenterna engageras i utvärderingar kan genomströmningen öka¹¹.

Tinto skriver att en viktig faktor för att studenter ska fortsätta sin utbildning, med andra ord inte hoppa av i förtid, är att det finns ett engagemang både socialt och akademiskt. Tinto menar att ju mer integrerade studenter är med andra studenter på utbildningen desto högre genomströmning. Tinto understryker att både socialt och akademiskt engagemang var för sig bidrar till en hög genomströmning men att den bästa effekten kommer fram av de båda tillsammans¹².

Vidare skriver Tinto att engagemanget är som allra viktigast under studenters första år på utbildningen då det första året också är det med lägst genomströmning. Ett sätt att uppnå detta är att låta studenter tillsammans skapa sig kunskap i form av olika grupparbeten eller liknande, Tinto döper detta till ”shared knowing”¹³.

Pascarella, Smart och Ethington tar fram en teoretisk modell för vad som gör att studenter på tvååriga utbildningar går klart sina utbildningar. De pekar, i sina slutsatser, på att det är möjligt att få studenter att stanna kvar på sin utbildning genom olika typer av institutionella policys som ökar studenternas sociala och akademiska integration. I det här fallet skiljer de på män och kvinnor då de menar att det är lättare att påverka män att stanna kvar på sin utbildning genom institutionella medel. Detta då de i högre grad påverkas av den akademiska integrationen medan social integration är av högre vikt för kvinnor. Faktorer som personlig kontakt med fakultets- eller administrativ personal kan få män att stanna på en utbildning och därigenom ökar genomströmningen¹⁴.

¹⁰ ”Könsfördelning och genomströmning – Utvärdering av grundutbildningen inom några samhällsvetenskapliga ämnen”, Gunilla Peterson, Pu-rapport 1991:2, Pedagogiskt Utvecklingsarbete, Stockholms Universitet, s.7

¹¹ ”Könsfördelning och genomströmning – Utvärdering av grundutbildningen inom några samhällsvetenskapliga ämnen”, Gunilla Peterson, Pu-rapport 1991:2, Pedagogiskt Utvecklingsarbete, Stockholms Universitet, s.68-69

¹² ”Colleges as Communities: Taking Research on Student Persistence Seriously”, Vincent Tinto, The Review of Higher Education 21.2(1998), s.169

¹³ ”Colleges as Communities: Taking Research on Student Persistence Seriously”, Vincent Tinto, The Review of Higher Education 21.2(1998), s.170-173

¹⁴ ”Long-term persistence of two-year college students”, Ernest T. Pascarella, John C. Smart, and Corinna A. Ethington, University of Illinois, Chicago, 1986, Agathon Press, Inc. Vol. 24, No.1, s.65-68

Johnes diskuterar olika faktorer som kan göra att studenter inte avslutar sina utbildningar. Hon kommer där fram till att de faktorer som styr genomströmningen dels är knutna till studenternas bakgrund och dels till institutionella faktorer. Hon menar att de kvalifikationer studenterna som börjar på utbildningen har är av stor betydelse för genomströmningen, samtidigt som studenternas kön är betydelselöst. Vad gäller de institutionella faktorerna har storleken på klassen betydelse i den mån att en större klass förändrar de utlärningsmetoder som läraren använder sig av, vilket i sin tur bidrar till en sänkt genomströmning. Hon pekar också på betydelsen av finansiella medel för att kunna öka genomströmningen¹⁵.

2.1.1 Prestationsgrad

Ur statens synvinkel kan begreppet genomströmning kopplas till prestationsgrad, det vill säga helårsprestationer, då en viss del av de statliga anslagen baseras på denna. Staten genom högskoleverket definierar helårsprestationer som: ”antalet godkända studenter varje termin omräknat till antalet tagna högskolepoäng¹⁶”. I SOU 2009:28 framhävs att prestationsgraden på individnivå i stort handlar om studenters tagna poäng i relation till utbildningens poängkrav. Utredningen skriver att prestationsgraden kan vara ett osäkert mått på genomströmning då det kan påverkas av exempelvis volymförändringar eller ändrat studiebeteende bland studenterna¹⁷. Det har varit naturligt för oss att studera prestationsgrad i denna referensram. Då studenter presterar bättre på en kurs, faller det sig även naturligt att genomströmningen på kursen ökar. Det som påverkar prestationsgraden bör därför också kunna leda till en ökad genomströmning.

Goldhaber och Brewer skriver om huruvida lärarcertifikat påverkar studenters prestationer sista året på gymnasiet. De kommer fram till något tvetydiga resultat gällande påverkan av huruvida lärarna har någon typ av certifiering eller inte. De ställer sig dock tveksamma till den allmängiltiga bilden av att lärare med certifiering skulle bidra till högre prestationer hos studenterna än lärare utan certifiering¹⁸.

Bartlett, Peel och Pendlebury studerar vilka faktorer som bestämmer studenternas prestationer under studietiden på ekonomprogram med inriktning mot redovisning. De kommer fram till att väldigt få demografiska, ekonomiska eller undervisningsrelaterade faktorer, relaterade till studenternas bakgrund tycks ha betydelse för studenternas prestationer. Författarna menar att det är högst troligt att det som bestämmer studenternas prestationer är något som utvecklas under studietiden såsom studenternas motivation, medvetenhet om karriärmöjligheter samt kvaliteten på lektionerna och handledningen¹⁹.

¹⁵ ”Inter –university variations in undergraduate non-completion rates: A statistical analysis by subject of study”, Jill Johnes, Lancaster University, UK, 1997, Journal of Applied Statistics, Vol. 24, No. 3, s.358-359

¹⁶ <http://www.hsv.se/densvenskahogskolan/sveengordbok/termer/h/helarsprestation.4.6923699711a25cb275a8000317.html>, 2009-05-11

¹⁷ SOU 2009:28 ”Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt” s. 161

¹⁸ ”Does Teacher Certification Matter? High School Teacher Certification Status and Student Achievement”, Dan D. Goldhaber and Dominic J. Brewer, EDUCATIONAL EVALUATION AND POLICY ANALYSIS 2000; 22; 129, American Educational Research Association, s.141

¹⁹ ”From fresher to finalist: a three year analysis of student performance on an accounting degree programme”, Susan Bartlett, Michael J. Peel och Maurice Pendlebury, Cardiff Business School, Accounting Education 2(2), 1993, s.119-120

Krohn och O'Connor studerar hur studenternas prestationer påverkas av deras engagemang under terminen. I studien kommer författarna fram till ett par slutsatser. De menar att studenter som får höga mittermidsbetyg tenderar att minska sin ansträngning under resten av terminen. De kommer också fram till att närvaro på föreläsningar har en positiv påverkan på studenternas totala prestationer men inte på enskilda studenters tentamensresultat. De kommer dessutom fram till att studietid varierar något negativt med studenternas prestationer²⁰.

Dills och Hernandez-Julian konstaterar att det finns en, om än liten, korrelation mellan schemalagningen, det vill säga vilken tid på dagen undervisning bedrivs, och studenters betyg. Artikeln tar upp diskussionen ur olika perspektiv och menar vidare att klasser som har fler undervisningstimmar tillsammans också har bättre resultat. En viktig aspekt som författarna tar upp är gällande morgon- eller eftermiddagsföreläsning. Den undersökning som artikeln baseras på visar på att studenter som har undervisning senare på dagarna också har något bättre resultat. Dills och Hernandez-Julian kommer alltså fram till att studenter som träffar sin klass fler gånger per vecka samt de som har undervisning senare på dagarna har bättre resultat. Dock visar det sig i undersökningen att de studenter som föredrar morgonundervisning klarar sig bättre med fler träffar i veckan medan de vars resultat är bättre med senare undervisning inte har alls samma behov av att ha undervisning lika ofta²¹.

2.1.2 Studieavbrott/Studieuppehåll

Studieavbrott och studieuppehåll är centralt för graden av genomströmning då det påverkar både prestationsgrad och studietid. Studieavbrott mäts genom studier av andelen studenter som finns kvar på en utbildning efter andra, tredje, fjärde terminen och så vidare. Studieuppehåll är ett tidsbegränsat uppehåll i studierna som studenten anmält till lärosätet. Då genomströmningen studeras utifrån avbrottsfrekvensen eller uppehållsfrekvensen kan det uppstå vissa komplikationer då detta är svårt att mäta på ett exakt och tillförlitligt sätt²².

Det finns en hel del forskning rörande avhopporsaker på utbildningar vilket är nära knutet till de faktorer som påverkar genomströmningen. Avhoppsfrekvensen blir inte densamma som genomströmningen på våra kurser då de som hoppar av kursen ofta låter bli att skriva tentamen. Det kan dock finnas ett visst samband då studenter som väljer att inte gå på föreläsningar och struntar i en kurs antagligen inte lyckas särskilt bra på tentamen om de ändå väljer att skriva den. Faktorer som minskar avhoppsfrekvensen torde således också öka genomströmningen i den bemärkelse vi använder den.

Wikberg-Nilsson skriver om orsaker till avhopp och låg genomströmning på universitet och högskolor. Wikberg-Nilsson delar in avhopporsakerna i individuella, institutionella samt utominstitutionella förutsättningar²³. För vår uppsats är det mest relevant att titta på

²⁰ "Student Effort and Performance over the semester", Gregory A. Krohn and Catherine M. O'Connor, *Journal of Economic Education*, 2005, s.25-26

²¹ "Course scheduling and academic performance", Angela K. Dills, Rey Hernandez-Julian, *Economics of Education Review* 27 (2008) 646-654

²² SOU 2009:28 "Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt" s. 164

²³ "Mentorskap för studenter – Stödåtgärder för ökad kvalitet och genomströmning", Åsa Wikberg-Nilsson, Lunds Tekniska Universitet, Research Report, 2008:02

de institutionella orsakerna vilka är de faktorer som är möjliga att påverka genom olika utformning av kurserna ifrån institutionerna själva. I sin rapport kommer Wikberg-Nilsson fram till att nyckeln för minskade avhopp och en ökad genomströmning är ett annat bemötande och individualisering i återkoppling och engagemang. På institutionsnivå innebär det att utveckla ett mentorskap som innefattar olika typer av stödåtgärder för studenterna under deras utbildningstid. Hon menar att ökade satsningar på handledning och liknande i utbildningen bidrar till en ökad genomströmning²⁴.

En stor del av forskningen inom genomströmning rör kurser med relativt hög avhoppsfrekvens såsom distanskurser och webbaserade kurser. Vi har i dessa fall försökt titta på om det finns några, för genomströmning bakomliggande, faktorer som kan vara applicerbara även på programkurser och kan ses som mer allmängiltiga.

Westerberg och Mårald skriver om avhopp och genomströmning på IT-stödda distansutbildningar inom Nätuniversitetet. Deras enkätstudie visar bland annat att avhoppsfrekvensen på NÄT-utbildningarna var något högre bland män än bland kvinnor²⁵. De kommer också fram till att tidsbrist, förvärvsarbete, andra studier och brist på motivation är de främsta orsakerna till avhopp. Vad gäller de för institutionen påverkbara faktorerna nämns främst kursens upplägg som en orsak till avhopp på NÄT-utbildningarna²⁶.

Författarna diskuterar dessutom vad som bidrar till en hög genomströmning på slöjd- och matematikutbildningar inom Nätuniversitetet. De delar in detta i tre viktiga faktorer; strukturella ramfaktorer, externa faktorer samt interna faktorer. Av dessa är det främst de interna faktorerna som institutionerna själva har möjlighet att påverka. Westerberg och Mårald skriver att det faktum att kurserna är väl upplagda och planerade med en tydlig pedagogisk tanke bidrar till en ökad genomströmning. De pekar också på engagerade lärare och stark lärarinblandning i kurserna. Ytterligare faktorer som bidrar till en ökad genomströmning är skapandet av en identitetskänsla, grupptillhörighet, trygghet samt löpande och varierande examinationsuppgifter menar författarna. De skriver också att en hög genomströmning gynnas av små klasser och små förändringar i klassantalet från år till år²⁷.

St. John, Andrieu, Oescher and Starkey diskuterar hur ekonomiska satsningar på handledning påverkar hur länge studenter stannar på sin utbildning. De kommer fram till att satsningar på handledning varierar positivt med studenternas ihärdighet i att fortsätta sin utbildning²⁸.

²⁴ „Mentorskap för studenter – Stödåtgärder för ökad kvalitet och genomströmning”, Åsa Wikberg-Nilsson, Lunds Tekniska Universitet, Research Report, 2008:02, s.45

²⁵ „Avbrott på nätutbildningar – En studie av när och varför studenter hoppar av alternativt fullföljer IT-stödda distanskurser”, Pernilla Westerberg & Gunilla Mårald, Umeå Centre for Evaluation Research, februari 2006, iii

²⁶ „Avbrott på nätutbildningar – En studie av när och varför studenter hoppar av alternativt fullföljer IT-stödda distanskurser”, Pernilla Westerberg & Gunilla Mårald, Umeå Centre for Evaluation Research, februari 2006, s.26

²⁷ „Avbrott på nätutbildningar – En studie av när och varför studenter hoppar av alternativt fullföljer IT-stödda distanskurser”, Pernilla Westerberg & Gunilla Mårald, Umeå Centre for Evaluation Research, februari 2006, s.35

²⁸ “The influence of student aid on within-year persistence by traditional college-age students in, four-year colleges”, Edward P. St. John, Sandra Andrieu, Jeffrey Oescher, and Johnny B. Starkey, Research in Higher Education, Vol. 35, No. 4, 1994, s.473

En av många viktiga aspekter som Lassibille och Navarro Gómez tar upp är lärosätenas ansvar att verka förebyggande gällande studenters avhopp. Författarna menar på att de studenter som är i riskzonen enkelt skulle kunna fångas upp av olika slags åtgärdsprogram vilket därmed skulle förbättra lärosätets generella resultat²⁹.

I de fall studenter är beroende av extern finansiering, exempelvis stipendier för studenter på forskarnivå, har det visat sig att delmål på utbildningar har varit ett bra sätt att öka genomströmningen. I och med studenters beroende av finansiering för att kunna klara utbildningen har delmålen kommit att spela en betydande roll för dessa siffror. Groen, Jakubson, Ehrenberg, Condie och Liu skriver om ett program som genomfördes på doktordistudenterna i USA, det så kallade Graduate Education Initiative, GEI. Programmet var ett sätt att minska avhopp och därigenom öka genomströmningen. Som tidigare nämnt infördes kontrollenheter, delmål som studenten var tvungen att klara av. Kontrollenheternas syfte var att bidra till en bättre utbildning, kortare utbildningstid samt för studenters finansiering³⁰.

2.1.3 Examination

Examina som mått är tillsammans med examensfrekvens för genomströmning näraliggande begrepp. Examina mäts baserat på antalet examina medan examensfrekvens mäter antalet examina under en given tidsram³¹.

Då vår undersökning ämnar undersöka genomströmningen, definierad som antalet studenter som klarar tentamen vid ordinarie tillfälle i förhållande till hur många som skrev tentamen, är begreppet examination centralt då den sker genom tentamen. Vi har därför studerat tidigare forskning rörande olika designelement som kan påverka studenternas resultat på tentamen.

Scouller studerar betydelsen av examinationens struktur för vad studenterna faktiskt lär sig. Hon undersöker skillnaden mellan examination baserad på tentamina med flervalsfrågor och examination genom uppsatser eller liknande. Hon kommer bland annat fram till att studenter ägnar sig åt mer ytligt studerande när kurser examineras genom tentamen med flervalsfrågor medan denna typ av lärande tenderar att ge sämre examinationsresultat på kurser som examineras genom uppsatser. I den här typen av kurser får studenterna bättre resultat, dvs. genomströmningen ökar, om studenterna ägnar sig åt djupare mer problembaserat lärande³².

Även Entwistle och Entwistle skriver om betydelsen av frågornas utformning vid tentamen. Hur en fråga är konstruerad spelar stor roll för resultatet på given fråga. Det finns flera faktorer som avgör svårighetsgraden för större delen av studenterna. En utmärkande svå-

²⁹ "Why do higher education students drop out? Evidence from Spain", Gérard Lassibille and Lucía Navarro Gómez, *Education Economics*, Vol. 16, No. 1, 2008, 89–105

³⁰ "Program design and student outcomes in graduate education", Jeffrey A. Groen, Georg H. Jakubson, Ronald G. Ehrenberg, Scott Condie, Albert Y. Liu, *Economics of Education Review* 27 (2008), s 111-124

³¹ SOU 2009:28 "Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt" s. 166-168

³² "The influence of assessment method on students' learning approaches: Multiple choice question examination versus assignment essay", Karen Scouller, University of Sydney, Broadway, NSW 2006, Australia, s.468

righet är användandet av ”open-ended questions” som saknar hintar om hur svaret ska vara strukturerat. I kontrast till detta blir frågor, ställda på samma område, men i form av flervalssystem av enklare karaktär³³.

Författarna menar att studenternas förväntningar på tentamen också är av stor betydelse för resultaten. Om de förväntar sig flervalssystem eller mer öppna frågor påverkar inläringen och därigenom tentamensresultaten. Utformningen av frågorna är vad som utmanar studenten till att anskaffa sig yttlig eller djupare kunskap³⁴. Faktorer som påverkar tentamensresultat påverkar, logiskt sett, även genomströmningen.

Struyven, Dochy och Janssen skriver om hur studenter uppfattar dagens utbildningssystem där studenternas examinationsresultat ständigt är till grund för utvärdering. I sina slutsatser kommer författarna bland annat fram till att studenternas sätt att lära sig har stark påverkan på deras tentamensresultat där förmåga till kritiskt och analytiskt tänkande sällan belönas. Författarna kommer fram till fyra olika typer av lärande som i förlängningen leder till olika resultat på tentamen. De menar att studenter som endast lär sig kunskapen utantill eller som använder sig av ostrukturerat lärande får sämre resultat på tentamen eller allmänt presterar sämre rent akademiskt. För studenter som lär sig för att kunna applicera kunskapen har lärostilen ingen påverkan på tentamensresultatet. Studenter som lär sig för att förstå får generellt sett bättre resultat på tentamen³⁵. Detta innebär i förlängningen att genomströmningen tenderar att öka då studenter ägnar sig åt djupare lärande med inriktning mot en ökad förståelse.

Struyven, Dochy och Janssen kommer också fram till studieupplägg som innefattar gruppuppgifter av olika slag tenderar att generera sämre tentamensresultat bland studenterna. De menar att uppgifter som måste utföras i grupp leder till att vissa studenter är väldigt engagerade medan andra undviker att arbeta³⁶. Sämre tentamensresultat innebär, utifrån vår definition av genomströmning, egentligen detsamma som en minskad genomströmning. Struyven, Dochy och Janssen menar därmed att olika typer av gruppuppgifter kan leda till en minskad genomströmning till skillnad från vad Tinto skrev, vilket diskuterats tidigare i referensramen.

Kopplat till Struyven, Dochy och Janssens studie kring olika typer av lärande kan en annan studie nämnas. Gow, Kember och Cooper diskuterar vad som gör att studenterna använder sig av olika typer av lärande. Författarna kommer fram till att studenternas sätt att studera direkt kan knytas till lärandekontexten. De menar att hög arbetsbelastning och för hög andel föreläsningar kan leda till att studenterna använder sig av mer ytligt lärande. Författarna kommer fram till att studenter tenderar att ägna sig åt mer djupgående lärande i början av sin utbildning men att detta avtar under studiernas gång. Den höga andelen studenter i

³³ ”Contrasting forms of understanding for degree examinations: the student experience and its implications”, N.J. Entwistle & Abigail Entwistle, 1991, The University of Edinburgh, s.207

³⁴ ”Contrasting forms of understanding for degree examinations: the student experience and its implications”, N.J. Entwistle & Abigail Entwistle, 1991, The University of Edinburgh, s.208

³⁵ ”Students’ perceptions about evaluation and assessment in higher education: a review”, Katrien Struyven, Filip Dochy and Steven Janssens, University of Leuven, Belgium, Vol. 30, No. 4, August 2005, pp. 331–347

³⁶ ”Students’ perceptions about evaluation and assessment in higher education: a review”, Katrien Struyven, Filip Dochy and Steven Janssens, University of Leuven, Belgium, Vol. 30, No. 4, August 2005, pp. 331–347

förhållande till lärare gör det dessutom svårt att åtgärda denna problematik³⁷. Det innebär i förlängningen att en hög arbetsbelastning och för mycket föreläsningar kan leda till sämre tentamensresultat.

Schellens, Keer, Valcke och Wever skriver om hur studenternas prestationer på tentamen och allmänna kunskapsnivå kan påverkas av lärande genom diskussionsgrupper. De kommer fram till ett antal faktorer som påverkar studenternas resultat vid tentamen då diskussionsgrupper används. Användning av diskussionsgrupper har positiv effekt på studenternas tentamensresultat när studenten aktivt deltar i diskussionen. De kommer dessutom fram till att studenternas attityd till uppgiftsbaserat lärande är av betydelse för tentamensresultaten. Författarna menar också att studenternas sätt att studera samt graden av kunskapskonstruktion i deras reflektioner påverkar tentamensresultaten positivt. Vad gäller studenternas allmänna kunskapsnivå hittar författarna inte lika tydliga kopplingar till denna vid användandet av diskussionsgrupper som lärandemetod men även här kan studenternas eget deltagande ha en påverkan³⁸.

Chen och Lin skriver om huruvida studenters närvaro på föreläsningar de facto påverkar studenters resultat vid tentamina. Chen och Lins resultat indikerar på att högre närvaro också ger bättre resultat. Undersökningen de gör visar en markant högre genomströmning mellan de studenter som närvarar på undervisningstimmar och de som väljer att inte närvara³⁹.

Vi har gått igenom två översiktsartiklar över forskning om utbildning inom redovisning för att skapa oss en översiktlig bild av det som skrivits inom området, *Accounting education literature review (1997-1999)* samt *Accounting education literature review (1991-1997)*. Dessa berör i mångt och mycket, om än mer övergripande, de områden vi har behandlat i detta kapitel. De lyfter fram forskning gällande exempelvis studenter, undervisningsteknologi, utvärdering, fakultetsfrågor samt läroplaner, vilka till stor del handlar om effektivitet i utbildning. Det framkommer att ett annat sätt att angripa forskningen om bedömningen av resultat är att undersöka vilka incitament och faktorer som leder till specifika resultat. Detta skulle exempelvis kunna innefatta lärarstil och undervisningsmetod. Artikelförfattarna lägger fram detta som ett utforskat område som kan vara viktigt att studera i framtiden⁴⁰. Detta stämmer i mångt och mycket överens med ansatsen i vår uppsats och i vikten i att studera detta område.

³⁷ "The Teaching Context and Approaches to Study of Accountancy Students", Lyn Gow, David Kember och Barry Cooper, *Issues in Accounting Education*, Vol.9, No.1, 1994, s.128

³⁸ "Learning in asynchronous discussion groups: a multilevel approach to study the influence of student, group and task characteristics", T. Schellens, H. van Keer, M. Valcke and B. de Wever, *Ghent University, Belgium, Behaviour & Information Technology*, Vol. 26, No. 1, 2007, s.67-69

³⁹ "Class Attendance and Exam Performance: A Randomized Experiment", Jennyou Cheng & Tsui-Fang Ling, *2008 Research in Economic Education*, 213-227

⁴⁰ "Accounting education literature review (1991-1997)", Barbara Apostolou, John M. Hassell, James E. Rebele, Frank A. Buckless, Laurence R. Paquette, David E. Stout, *Journal of Accounting Education*, 16(1998), s.212

I artiklarna beskrivs ett antal designelement, vilka påverkar prestationer på utbildningar och därigenom genomströmningen, som lyfts fram i forskningen under berörda år. I *Accounting education literature review (1997-1999)* är de specifika designelement som lyfts fram förekomsten av flervalsfrågor som positiv för tentamensresultaten, förekomsten av skrivna inlämningsuppgifter som positiv för resultaten på framförallt essäfrågor samt bättre tentamensresultat för studenter i stora klasser⁴¹.

2.2 Avslutande diskussion

Det kan sägas att stora delar av tidigare forskning rör områden och val som skulle kunna påverka genomströmning. Dock utreds inte alltid hur genomströmningen kan påverkas och ökas. Exempelvis skriver vissa författare att kursupplägg eller lärarstil kan påverka genomströmningen men det utreds inte på vilket sätt dessa ska utformas för att en ökad genomströmning ska uppnås. Dessutom är forskningen tvetydig på vissa plan och det finns stort utrymme för vidare undersökningar inom området. Det finns dock en samstämmighet kring det faktum att olika typer av designelement kan påverka genomströmningen beroende på dess utformning. Utifrån den tidigare forskning vi har tittat på kan ett par viktiga områden uttydas, vilka vidare kan användas för att studera hur olika lärosäten kan påverka genomströmningen på kurser. Vi har valt att dela in dessa i tentamen, examination, undervisning samt lärare.

Inom dessa områden finns naturligtvis fler designelement som skulle kunna påverka genomströmningen än de som skrivits om i genomgången forskning. Inom tentamen har tidigare forskning främst rört tentamens utformning. Många artiklar har berört typ av tentamensfrågor som ett, för genomströmning, påverkande designelement. Flera artiklar har belyst att studenter i större utsträckning klara tentamina baserade på flervalsfrågor än tentamina baserade på mer öppna frågor⁴², men det finns även artiklar som säger det motsatta⁴³. Vi tror även att designelement såsom godkändgräns på tentamen, tentamens tidpunkt samt när närmsta omtentamen ligger skulle kunna ha betydelse för genomströmning. När det gäller examinationen har tidigare forskning främst berört andra examinationsmoment utöver tentamen såsom förekomsten av olika delprov. Tidigare forskning har lyft fram att förekomsten av delprov och olika typer av inlämningsuppgifter kan leda till en ökad genomströmning⁴⁴. Inom det här området skulle även förekomsten av praktikfall, seminarier eller typ av betygssystem kunna spela in.

Undervisningen är antagligen det område inom vilket det forskats mest. Forskningen har främst berört antal lärarledda timmar på kursen, klasstorlek, förekomsten av gruppuppgifter samt i viss mån när på dagen undervisningen sker och vilken typ av undervisning som

⁴¹ ”Accounting education literature review (1997-1999)”, Barbara Apostolou, Stephanie F. Watson, John M. Hassell, Sally A. Webber, *Journal of Accounting Education*, 19(2001), s.6-20

⁴² ”Contrasting forms of understanding for degree examinations: the student experience and its implications”, N.J. Entwistle & Abigail Entwistle, 1991, The University of Edinburgh, s.207

⁴³ ”The influence of assessment method on students’ learning approaches: Multiple choice question examination versus assignment essay”, Karen Scouller, University of Sydney, Broadway, NSW 2006, Australia, s.468

⁴⁴ ”Program design and student outcomes in graduate education”, Jeffrey A. Groen, Georg H. Jakobson, Ronald G. Ehrenberg, Scott Condie, Albert Y. Liu, *Economics of Education Review* 27 (2008), s 111-124

hålls. Tidigare studier menar att en hög andel lärarledda timmar eller mycket handledning kan ge en ökad genomströmning⁴⁵ men det finns också studier som säger det motsatta⁴⁶. När det gäller klasstorlek⁴⁷ och förekomsten av gruppuppgifter⁴⁸ har tidigare forskning lyft fram lite tvetydiga slutsatser kring hur detta kan påverka genomströmning. Andra designelement som skulle kunna ha betydelse är exempelvis kursens placering i utbildningen samt andra typer av undervisningsinslag såsom obligatoriska timmar, IT-inslag eller gästföreläsningar.

Vad gäller området lärare har vår referensram främst rört pedagogiken samt lärarnas certifiering⁴⁹, det vill säga lärarnas akademiska grad. Även på den här punkten är tidigare forskning något tvetydig kring hur detta påverkar genomströmning. Inom det här området kan andra faktorer såsom lärarnas bakgrund eller antalet lärare vara av betydelse. Vi ser också andra möjliga områden inom vilka olika designelement skulle kunna påverka genomströmning. Det kan röra sig om mängden kurslitteratur eller förekomsten av kursnämnder för utvärdering av kurserna. En uppsjö av olika designelement skulle alltså kunna påverka genomströmning men de ovan nämnda faktorer är de som frekvent återkommit i tidigare forskning och kan förmodligen ha en betydelse.

Vi anser att det kan vara av intresse att studera betydelsen av ett par områden vilka, vad vi har funnit, inte tidigare studerats kopplat till genomströmning. Ett par designelement där lärosätena gör tydliga val är gällande vilken kurslitteratur som ska innefattas i kursen, vilken godkändgräns som ska gälla vid tentamen samt huruvida kursen ska gå på helfart eller halvfart. Dessa val har en tydlig påverkan på kursens design och kan komplettera de, av tidigare forskning, mest studerade designelementen.

⁴⁵ "The influence of student aid on within-year persistence by traditional college-age students in four-year colleges", Edward P. St. John, Sandra Andrieu, Jeffrey Oescher, and Johnny B. Starkey, *Research in Higher Education*, Vol. 35, No. 4, 1994, s.473

⁴⁶ "The Teaching Context and Approaches to Study of Accountancy Students", Lyn Gow, David Kember och Barry Cooper, *Issues in Accounting Education*, Vol.9, No.1, 1994, s.128

⁴⁷ "Accounting education literature review (1997-1999)", Barbara Apostolou, Stephanie F. Watson, John M. Hassell, Sally A. Webber, *Journal of Accounting Education*, 19(2001), s.6-20

"Inter-university variations in undergraduate non-completion rates: A statistical analysis by subject of study", Jill Johnes, Lancaster University, UK, 1997, *Journal of Applied Statistics*, Vol. 24, No. 3, s.358-359

⁴⁸ "Students' perceptions about evaluation and assessment in higher education: a review", Katrien Struyven, Filip Dochy and Steven Janssens, University of Leuven, Belgium, Vol. 30, No. 4, August 2005, pp. 331-347

"Colleges as Communities: Taking Research on Student Persistence Seriously", Vincent Tinto, *The Review of Higher Education* 21.2(1998), s.170-173

⁴⁹ "Does Teacher Certification Matter? High School Teacher Certification Status and Student Achievement", Dan D. Goldhaber and Dominic J. Brewer, *EDUCATIONAL EVALUATION AND POLICY ANALYSIS* 2000; 22; 129, American Educational Research Association, s.141

3 Metod

3.1 Datainsamling

Den undersökning som vi gjort syftar, som tidigare nämnt, till att ta fram vilka bakomliggande designelement som påverkar genomströmning. Genom vår empiriska studie hoppas vi kunna dra slutsatser kring dessa designelement samt om lärosätena genom dessa kan styra genomströmning. Vi har i vår uppsats genomfört en litteraturstudie vars syfte är att ge oss en överblick kring vad som tidigare gjorts på området samt vilka olika uppfattningar som finns gällande för genomströmningen påverkande variabler. Detta för att skapa oss en ansats i utformningen av vår studie samt för att kunna definiera variabler de viktigaste variablerna för studie.

Då vi har sökt efter tidigare forskning har vi sökt i olika databaser och använt oss av nyckelord som enligt oss och i enlighet med SOU 2009:28 kan kopplas till genomströmning. Exempel på nyckelord som vi har använt är *genomströmning*, *student completion*, *undergraduate persistence*, *examination*, *retention*, *performance measure* samt *construction of exams*. Vi har alltså, utöver att titta på designelement som påverkar genomströmning, studerat vad som kan påverka avhoppsfrekvenser och examina då detta kan ses som indikationer på en viss nivå av genomströmning precis som beskrevs i SOU 2009:28.

Vi har valt att dela in tidigare forskning efter några av de begrepp som enligt SOU 2009:28 är tätt kopplade till genomströmning: prestationsgrad, studieavbrott/studieuppehåll samt examina. Detta för att täcka in ett så stort område som möjligt då genomströmning kan mätas på många olika sätt. Utöver dessa tar utredningen även upp etablering på arbetsmarknaden, men eftersom denna inte rör effektivitet i utbildningen samt är bortom lärosätenas kontroll har vi valt att bortse från detta mått i vår studie av tidigare forskning⁵⁰. I vår referensram har vi inte heller tagit med måttet studietid då detta inte säger särskilt mycket om effektiviteten i studierna och därigenom inte ger någon information om effekterna av lärosätenas styrning⁵¹. Vi har en något annorlunda definition av examina än den som används i SOU 2009:28. Eftersom vi studerar enstaka kurser och inte hela utbildningar har vi skalat ner begreppet något. Istället för att titta på vad som gör att studenter tar examen har vi valt att titta på vad som gör att studenter klarar en viss kurs eller tentamen. Vår genomgång av tidigare forskning gällande examina innefattar således mestadels designelement som är kopplade till tentamina snarare än examina. När det gäller begreppet prestationsgrad har vi tittat på forskning som specifikt rör designelement som påverkar studenters prestationer på olika kurser.

Vår studie har i huvudsak varit indelad i två olika moment gällande datainsamling. Den största delen av vår studie bygger på datainsamling i form av dokument så som studieplaner, kursplaner/kursbeskrivningar, scheman, typtentamen eller gamla tentamen som för det mesta återfunnits på kurshemsidor, studentsidor eller i pappersformat via mail och post.

⁵⁰ SOU 2009:28 "Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt" s. 166-168

⁵¹ SOU 2009:28 "Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt" s. 163

Det andra momentet i datainsamlingen byggde på mail-kontakt med de olika lärosätena. Beroende på hur mycket data vi kunnat få fram av offentliga dokument var också de frågor som ställdes till personer på lärosätena mer eller mindre omfattande.

3.1.1 Urval

Utgångspunkten för vår uppsats är att studera genomströmning i det svenska utbildningssystemet på högre nivå. Eftersom vårt problem anknyter till det svenska utbildningssystemet blir det därmed inte relevant att titta på utländska utbildningar annat än för tidigare forskning.

Antalet lärosäten i Sverige är mycket stort i förhållande till befolkningmängden och kursutbudet är varierat. Det är dock av hög relevans att en jämförelse omfattar en mängd lärosäten eftersom det är på lärosätetsnivå som många skillnader uppstår och dessa kan variera i hög grad. Det är dessutom viktigt att titta på kurser eller utbildningar som är relativt standardiserade och ska utmynna i samma kunskapsnivå. Exempelvis förväntar vi oss att programkurser av denna anledning bör vara mer likartade vad gäller innehåll och poäng.

Vi har valt att studera problemet utifrån en jämförelse av de lärosäten som ger ett civilekonomprogram alternativt ett kandidatprogram i ekonomi, i dagsläget 26 stycken. Men även utifrån detta måste ytterligare avgränsningar göras för att komma åt kärnproblematiken. Detta eftersom skillnader tydliggörs först på kursnivå. Vi har därför valt att studera två kurser som är av grundläggande karaktär för varje ekonomistudent, grundläggande externredovisning samt grundläggande ekonomistyrning, i de flesta fall poängsatta till 7,5 högskolepoäng vardera. Det faktum att vårt urval består av 52 kurser är i sig en begränsning då storleken på detta urval minskar möjligheterna att dra slutsatser genom statistisk analys.

I vår analys har vi valt att behandla de båda kurserna tillsammans. Detta för att få en högre andel mätobjekt i vår analysmodell då antalet lärosäten i vårt urval är relativt litet. Dessutom är ansatsen i vår uppsats inte att undersöka genomströmning utifrån de här kurserna specifikt utan av mer generell art, knutet till ämne och kursnivå, snarare än specifika kurser. Vi förstår att vi inte kommer kunna dra några generella slutsatser kring vad som styr genomströmning i andra kontext än vårt. Vi har kompletterat detta med att även studera kurserna separat för att säkerställa att det inte finns några stora skillnader.

Vi har vidare begränsat oss till ett kurstillfälle, för att få en hanterbar jämförelse. För att öka studiens aktualitet undersöker vi det senaste kurstillfället under vårterminen eller höstterminen 2008. Det hade varit önskvärt att studera fler kurstillfällen men då studien ska genomföras inom en begränsad tidsram samt att de kurser vi studerar, inte alltid ser likadana ut mellan olika år valde vi att endast studera ett valt kurstillfälle. För att minska risken för missvisande resultat har vi säkerställt att siffrorna rörande genomströmningen är representativa för kursen, det vill säga inte är avvikande gentemot hur det brukar vara. I de fall resultaten har varit avvikande i förhållande till tidigare år har vi istället använt det, för kursen, senaste representativa resultatet. I vissa fall har kurserna getts för första gången och då har ingen bedömning om huruvida resultatet är representativt eller inte kunnat göras. Tanken med vår uppsats är att studera möjliga korrelationer och det blir därför viktigt att un-

dersöka hur det vanligen är och därför har det varit önskvärt att utgå från för kurserna representativa resultat. I ett fåtal fall har en bedömning av huruvida resultaten kan ses som representativa, ifrån lärosätena, inte kunnat göras. Vi har då valt att använda oss av de siffror vi fått in eftersom vårt urval redan är såpass litet. Vad som kan sägas är att de siffror på genomströmningen som är mest avvikande i vår studie, har bekräftats vara representativa.

Vår utgångspunkt är att utvärdera vilka designelement som påverkar genomströmningen på de valda kurserna. För att komma åt kärnpunkten har vi valt att ”tratta ner” begreppet genomströmning till antalet studenter som klarar tentamen i förhållande till andelen som skrev tentamen vid valt tillfälle. Fördelen med detta är att det kan ses som önskvärt från lärosätenas sida att en så stor andel som möjligt klarar tentamen vid första tillfället. Nackdelen är att vi tappar de studenter som gör ett mer eller mindre strategiskt val i att tentera vid ett senare tillfälle. För att få en hanterbar mängd data har vi dock valt att endast studera ordinarie tentamenstillfälle.

Vi har valt att definiera genomströmning utifrån antalet studenter som klarar tentamen och inte antalet examinerade studenter på kursen. I samtliga fall som vi undersökt har vi funnit att den största delen av examinationen utgörs av salstentamina. Endast i ett fåtal fall har examinationen innefattat ytterligare moment som en del av poängen på kursen och i de fall vi studerat har detta endast utgjort en mindre poängandel. Flertalet kurser innefattar obligatoriska moment, såsom inlämningsuppgifter men dessa är dock inte en del av kursens poäng. Tentamen som huvudsakligt examinationsmoment är utmärkande för samtliga lärosäten och därigenom också enkelt att jämföra. I de fall examinationen även har innefattat andra moment utöver tentamina är detta ett sätt av lärosätena att påverka genomströmningen och det är därför ett viktigt designelement för oss att studera.

Baserat på vårt urval består undersökningen av valda lärosäten, specifika kurser samt enbart programstudenter. Detta för att våra undersökningsobjekt genom att vara relativt likartade gör det möjligt för oss att tydliggöra designelementens påverkan. Då vi själva läser ekonomi var detta ett naturligt val då vi till viss del är insatta i kurserna som undersöks.

Vi har i vår undersökning valt att inte namnge lärosätena eller att analysera hur det ser ut på respektive lärosäte. Detta är inte relevant för det vi ämnar undersöka då vi vill titta på genomströmning ur ett mer allmänt perspektiv.

3.1.2 Respondenter

För att få tillgång till kompletterande information efter vår dokumentstudie har vi varit tvungna att kontakta nyckelpersoner på respektive lärosäte. Nyckelpersonerna har haft olika roller, i huvudsak har det rört sig om kursansvariga, programansvariga, programadministratörer samt institutionssekreterare vilka har fått besvara de frågor vi haft gällande kursernas utformning men framförallt bidragit med statistik på genomströmningen för de valda kurserna vid senaste kurstillfälle under vårterminen eller höstterminen 2008. På vissa lärosäten har en och samma respondent kunnat svara för båda kurserna, medan det på andra har varit två skilda personer som svarat för respektive kurs. Vilken titel personen i fråga har haft har varierat mellan lärosätena. Vårt urval av respondenter har främst grundat sig i

de kontaktuppgifter vi har haft tillgång till samt lärosätenas interna organisation och struktur. I de fall frågorna inte kunnat besvaras av de personer vi kontaktat har lärosätena själva valt att vidarebefordra vår kontakt. Vi har valt personer med kunskap om kursernas design som respondenter i vår undersökning. Det sammanlagda antalet respondenter vid lärosätena är 52. Bland dessa har svarsfrekvensen varit relativt låg och i vissa fall har vi hänvisats vidare för kompletteringsuppgifter. Med tanke på den låga svarsfrekvensen har vi i hög grad varit beroende av den information vi kunnat ta fram på egen hand.

Själva insamlingen har baserats på att vi skickat ut ett frågeformulär till respondenterna på respektive lärosäte. Som tidigare nämnt har inte alla lärosäten fått besvara samtliga frågor. Omfattningen på frågeformuläret har varit beroende av hur mycket information som funnits tillgänglig för oss genom dokumentinsamlingen. Respondenterna har också uppmuntrats att bifoga efterfrågade dokument. Samtliga frågor som ställts till respondenterna på lärosätena återfinns i Bilaga 3 och medföljande brev återfinns i Bilaga 1. All information som har samlats in har inte använts då vi efter vår litteraturstudie valt ut de designelement vi sett som viktigast. Dessutom har vi i vissa fall varit tvungna att komplettera frågeformuläret med tilläggsfrågor främst på grund av lärosätenas olika struktur.

För att säkerställa viss data samt för att komplettera insamlad data har vi även varit i kontakt med respondenterna via telefonintervjuer. Även i dessa fall har frågorna varit beroende av hur mycket data vi kunnat få tillgång till genom dokumentinsamling samt tidigare mailkontakt.

Andra respondenter i vår undersökning har varit Ladokadministratörer på respektive lärosäte. En del av de data vi studerat är av rent statistisk art och dessa respondenter har på bästa sätt kunnat bistå med denna typ av information. Antal respondenter i form av ladokadministratörer är 26. Utskicket till ladokadministratörerna återfinns i Bilaga 2. Här var svarsfrekvensen betydligt högre än vid utskick till övriga respondenter. Det sammanlagda bortfallet för genomströmningen och de olika designelementen återfinns i tabell 2.

Vissa av de program, vilka ingår i vår studie, läser valda kurser tillsammans med andra program samt fristående kursare. I de flesta fall har de siffror vi fått, rörande genomströmningen, endast innefattat programstudenter från valt program men i vissa fall har inte lärosätena kunnat skilja på dessa och vi har då fått använda siffror för samtliga studenter vid tentamenstillfället. I vissa fall har informationen vi fått från Ladok skiljt sig från den som lärosätena delgivit oss. Vi har då valt att använda oss av informationen från lärosätena då vi tror att de har bättre kunskap om vilka studenter som läser på program respektive är fristående kursare.

En aspekt som skulle kunna påverka studien som sådan är det faktum att vi kartlägger konkurrerande utbildningar. Då studien är av kvantitativ art och inte syftar till att på ett kvalitativt sätt utvärdera utbildningar så tror vi inte att vi som författare påverkar undersökningen i någon högre grad. Däremot kan vi inte med säkerhet säga att respondenterna är helt tendensfria. För att minska risken för detta har vi på ett tydligt sätt beskrivit syftet med uppsatsen för de respondenter som deltagit i studien.

Vi är i hög grad beroende av information från externa källor, information som också är lätt att misstolka. De lärosäten vi valt att undersöka är alla av mer eller mindre olika art. Alla har egna rutiner och syn på verksamheten vilket försämrar jämförbarheten mellan dessa. I den mån det varit möjligt har vi själva tagit reda på informationen, dock har vi varit beroende av sekundär data vilket bidragit till en ökad osäkerhet. Vi är beroende av hur ansvarig person på respektive lärosäte valt att tolka de frågor vi har ställt. För att öka jämförbarheten mellan lärosätena har vi använt ett standardiserat frågeformulär där vi, baserat på hur mycket information vi kunnat tillgodogöra oss själva, valt ut vilka frågor respektive lärosäte behövt besvara. Vi har också genomfört en mindre förstudie med en kursansvarig lärare, inom redovisning, på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

3.1.3 Mätinstrument

De mätinstrument vi har använt är designelement. Vi använder oss av olika mått på dessa för att genomföra vår undersökning. Dessa bygger i huvudsak på kursernas interna struktur och information om dessa mätinstrument har tagits fram genom studier av insamlade dokument samt frågeformulär till olika respondenter.

3.1.3.1 Områden och designelement

Efter studier av tidigare forskning har vi valt ut ett antal designelement som vi vill undersöka, detta baserat på områdena tentamen, examination, undervisning samt lärare. Dessa är typ av tentamensfrågor, andra moment som examineras, antal timmar per student, klasstorlek samt huruvida kursansvarig lärare har disputerat. Utöver dessa har vi även identifierat tre designelement som vi tror skulle kunna ha betydelse för genomströmning, dessa är sidor per högskolepoäng, godkändgräns på tentamen samt huruvida kursen läses på helfart eller halvfart. Valet av dessa återkopplar till det faktum att vi i vår studie vill undersöka lärosätenas design och dess påverkan på kursresultaten i form av genomströmning. Dessa designelement utgör tre val som varje lärosäte gör vid utformningen av en kurs. Dessutom tror vi att områden som litteratur och kursens övergripande form, utöver tidigare nämnda områden, kan ha en påverkan på genomströmning.

Vi har alltså valt ut de designelement vilka, i tidigare studier, har lyfts fram som möjliga påverkansfaktorer. Detta för att kunna göra en relevant jämförelse utifrån det begränsade antal observationer vår studie bygger på.

Genomströmning på kurser i redovisning

Tabell 1 Förteckning över designelement

	Förklaring:
Genomströmning	Andelen studenter vilka klarar tentamen vid ordinarie tentamenstillfälle av antalet studenter som skrev tentamen.
Designelement:	
Tentamen:	
Godkändgräns	Andel av tentamenspoäng som krävs för att bli godkänd
Andel flervalsfrågor	Andel flervalsfrågor
Examination:	
Andra moment som examineras	Innehåller examinationen av kursen förutom tentamen; någon typ av inlämningsuppgift eller delprov.
Undervisning:	
Antal timmar per student	Antal lärarledda timmar varje student ges på kursen.
Klasstorlek	Här studerar vi antalet studenter på kursen som skrev tentamen
Lärare:	
Disputerat	Om kursansvarig lärare har disputerat
Kursens övergripande form:	
Helfart/halvfart	Förekomst av kurser som läses parallellt med kursen dvs. om den går på hel- eller halvfart
Litteratur:	
Antal sidor per högskolepoäng	Totalt antal sidor varje student förväntas läsa delat med antalet högskolepoäng på kursen

Vad gäller designelementet typ av tentamensfrågor är utgångspunkten vår bedömning av frågornas karaktär. Eftersom vi själva, i samtliga fall, studerat tidigare tentamen för att få fram denna information har bedömningarna gjorts på samma sätt gällande de olika lärosätena. I ett par fall har vi inte haft möjlighet att titta på tentamen för det kurstillfälle vi studerar och vi har då utgått från att tentamen från tidigare tillfällen har sett ungefär likadan ut. Vi har dock endast använt relativt aktuella tentamen samt tillfällen med samma kursansvarig.

Andra moment som examineras är främst baserat på kursplaner. Vi har studerat examinationskraven för valda kurser och skilt på de vars examination endast består av en tentamen och de som innefattar andra moment. Dessa är olika former av inlämningsuppgifter och delprov. De som endast har närvaro vid seminarier som krav för examination utöver tentamen räknas inte in i gruppen andra moment som examineras eftersom vi omöjligen kan värdera vad studenterna faktiskt presterar vid dessa. Kopplat till vår referensram är det främst förekomsten av inlämningsuppgifter och delprov vilka lyfts fram som, för genomströmningen, påverkande faktorer och det är betydelsen av dessa vi främst vill undersöka. Vi har endast studerat förekomsten av dessa moment och inte omfattningen av dem då dessa på många av kurserna inte är en del av kurspoängen utan endast är ett krav för examination.

Genom att studera scheman från perioden har vi själva beräknat det antal timmar varje student ges på respektive kurs och i andra hand använt oss av information från respondenter på lärosätena då det finns en viss risk att timmarna har räknats på olika sätt.

När det kommer till designelementet klasstorlek har vi valt att studera det antal studenter som skrev tentamen. Detta då vi tror att antalet studenter som skrev tentamen är mer representativt för närvaron på föreläsningarna än vad antalet registrerade är och det är detta vi egentligen vill komma åt.

Utgångspunkten i vår studie är att lärosäten väljer att designa kurser på olika sätt. Att sedan jämföra kursers uppbyggnad utifrån standardiserade variabler blir därför motsägelsefullt i sig. Tydliga definitioner är av stor vikt för studiens trovärdighet men vi vill ändå poängtera att variationer i lärosätenas tolkningar kan uppstå då den information vi söker framställs på olika sätt ifrån de olika lärosätena.

Generellt sett finns det, gällande våra variabler, alltid en risk att viss information inte har kommit fram. Vår utgångspunkt har varit att inte dra några slutsatser gällande utformningen av designelementen förrän vi har hittat någon information om dessa. Det finns dock alltid en risk att lärosätena har gett ut information via exempelvis kurshemsidor som inte är komplett.

Vår insamlade data kommer att studeras genom en multipel regressionsanalys. Utifrån resultatet hoppas vi kunna dra slutsatser kring eventuella påverkande designelement.

3.2 Bortfall

Sett till det urval vi har gjort har vi ett bortfall på tre lärosäten för respektive kurs. Trots flertalet försök att få in denna information har vi till följd av svårigheter att få in information trots flertalet försök samt ett fall med väldigt unikt kursupplägg inte kunnat tillgodogöra oss genomströmningen på dessa kurser. Det gör att dessa kurser blivit oanvändbara i studien och vår jämförelse omfattar således 24 lärosäten och sammanlagt 46 mätobjekt. Det hade naturligtvis varit önskvärt att studien omfattade samtliga lärosäten men vi anser ändå att svarsfrekvensen har varit god vad gäller genomströmningen.

3.2.1 Partiellt bortfall

Vår utgångspunkt var att undersöka samtliga lärosäten som ge civilekonomprogram eller kandidatprogram i ekonomi för att undersöka valda kurser inom programmet. Allt för att på ett rättvisande sätt kunna kartlägga vilka designelement som kan påverka genomströmning. Dock finns det ett partiellt bortfall i vår studie som minskar användbarheten. Vissa av designelementen präglas av högre partiellt bortfall än andra och detta påverkar naturligtvis resultaten. Det är framförallt designelementet andel flervalsfrågor som har ett större partiellt bortfall än övriga variabler. Antalet mätobjekt för respektive designelement återfinns i tabell 2. I de fall vi har partiella bortfall har vi i vår regression valt att ersätta dessa med ett, av SPSS framtaget, medelvärde för att få ett så relevant resultat som möjligt. Det kan naturligtvis ge ett missvisande resultat för enskilda observationer men sammantaget tror vi att

detta ligger närmre sanningen än om dessa helt skulle tas bort. Detta med tanke på vårt begränsade urval.

3.3 Regressionsmodell

En multipel regressionsanalys är en modell som studerar hur en beroende variabel är relaterad till två eller fler oberoende variabler. Detta gör det möjligt att ta fler faktorer i beaktande och därigenom uppnå en bättre förklarande modell än vid enkel regression. De oberoende variabelernas eventuella inbördes korrelationer vägs således in i modellen. En multipel regression kan generellt sett uttryckas enligt nedanstående formel där y är den beroende variabeln och de olika x -värdena är de oberoende variablerna.

Formel 1 Multipel regression

$$y = a + b_1 \times x_1 + b_2 \times x_2 + \dots + b_p \times x_p$$

Betavärdet visar styrkan och riktningen på korrelationen mellan den beroende variabeln och de oberoende variablerna⁵².

För att studera våra, genom litteraturstudien valda, designelements eventuella korrelationer med genomströmning så bygger vi vår modell utifrån stegvis regression. Stegvis regression innebär att variablerna kan studeras en åt gången. De variabler som har en signifikant påverkan värderas i modellen separat och på det sättet ges en regression baserad på de bäst förklarande oberoende variablerna vars mål är att förklara den beroende variabelns utveckling. Det innebär att de variabler som inte är signifikanta tas bort ur modellen⁵³. Stegvis regression ökar signifikansen och pålitligheten i en undersökning där antalet förklarande variabler är många och tillsammans utgör en liten förklarande del. Vi genomför vår stegvisa regression i SPSS genom att använda funktionen stepwise.

⁵² "Statistics for Business and Economics", David R. Anderson, Dennis J. Sweeney, Thomas A. Williams, Jim Freeman and Eddie Shoemith, Thomson Learning, 2007, s.560

⁵³ "Statistics for Business and Economics", David R. Anderson, Dennis J. Sweeney, Thomas A. Williams, Jim Freeman and Eddie Shoemith, Thomson Learning, 2007, s.641-642

Vår modell bygger på följande variabler:

Beroende variabel:

y = Genomströmning

Oberoende variabler:

x_1 = Godkändgräns

x_2 = Andel flervalsfrågor

x_3 = Andra moment som examineras

x_4 = Antal timmar per student

x_5 = Helfart/Halvfart

x_6 = Klasstorlek

x_7 = Disputerat

x_8 = Antal sidor per poäng

3.3.1 Genomströmning

Genomströmning är den beroende variabeln och mäts som antalet studenter som klarade tentamen genom antalet studenter som skrev tentamen. Genomströmningen anges i procent.

3.3.2 Godkändgräns

Godkändgränsen är en dummy-variabel och är antingen 0 eller 1. Siffran 0 står för en godkändgräns på 50% och siffran 1 för en godkändgräns på 60%. Detta designelement baseras inte på någon tidigare forskning men vi tror att en lägre godkändgräns skulle kunna ha en positiv inverkan på genomströmning vid tentamen.

H_1 = Godkändgräns på tentamen korrelerar inte med genomströmning.

3.3.3 Andel flervalsfrågor

Andel flervalsfrågor mäts i procent som andelen poäng flervalsfrågor av tentamens totala poäng. Baserat på merparten av tidigare forskning skulle detta designelement variera positivt med genomströmning. Här har vi även i separata regressioner studerat andel räknefrågor samt andel essäfrågor vilka mäts på samma sätt som andel flervalsfrågor. Tentamens uppbyggnad har ofta omnämnts i tidigare forskning kring genomströmning.

H_2 = Typ av tentamensfrågor korrelerar inte med genomströmning.

3.3.4 Andra moment som examineras

Andra moment som examineras anger huruvida kursen examineras endast genom tentamen eller om även andra moment ingår. Designelementet anges som en dummy-variabel där siffran 0 är detsamma som att kursen innefattar andra moment medan siffran 1 är detsamma som att kursen endast examineras genom tentamen. Tidigare forskning menar att korrelationen skulle vara negativ.

$H_3 =$ Andra moment som examineras korrelerar inte med genomströmning.

3.3.5 Antal timmar per student

Antal timmar per student anges i antalet timmar som varje student erbjuds på specifik kurs omräknat till 7,5 högskolepoäng. Tidigare forskning är gällande detta designelement tvetydig men menar att en korrelation finns. Vår uppfattning är att korrelationen borde vara positiv.

$H_4 =$ Antal timmar per student korrelerar inte med genomströmning.

3.3.6 Helfart/Halvfart

Designelementet helfart/halvfart anger huruvida kursen läses parallellt med någon annan kurs, det vill säga på halvfart eller om kursen läses separat på helfart. Variabeln är en dummy-variabel där helfart anges som siffran 0 och halvfart anges som siffran 1. Tidigare forskning har, vad vi funnit, inte behandlat detta designelement knutet till genomströmning men vår uppfattning är att designelementet som sådant ändå skulle kunna ha en korrelation med genomströmning, vi har dock ingen tanke om dess riktning.

$H_5 =$ Huruvida kursen går på helfart eller halvfart korrelerar inte med genomströmning.

3.3.7 Klasstorlek

Klasstorlek anges i heltal och baseras på det antal studenter som skrev tentamen vid, av oss, valda tillfällen. Tidigare forskning lyfter fram olika åsikter om detta designelement menar även i detta fall att en korrelation finns.

$H_6 =$ Klasstorlek korrelerar inte med genomströmning.

3.3.8 Disputerat

Designelementet disputerat syftar till vilken akademisk grad kursansvarig lärare besitter. Disputerat är en dummy-variabel där siffran 0 motsvarar en kursansvarig lärare som inte disputerat medan siffran 1 motsvarar en kursansvarig lärare som disputerat. Tidigare forskning lyfter inte fram hur denna korrelation kan tänkas se ut. Dock har lärarens akademiska grad ofta diskuterats som en för genomströmning positiv faktor.

$H_7 =$ Huruvida kursansvarig lärare har disputerat korrelerar inte med genomströmning.

3.3.9 Antal sidor per poäng

Antal sidor per poäng anges som antalet sidor av, för kursen, angiven kurslitteratur genom kursens omfattning i högskolepoäng. Detta designelement anges som heltal. Vår uppfattning är att ett mindre sidantal skulle kunna ha en positiv korrelation med genomströmning dock är detta inte underbyggt av någon tidigare forskning.

$H_8 =$ Antalet sidor per högskolepoäng korrelerar inte med genomströmning.

Våra hypoteser är baserade på att inga av designelementen har någon påverkan på genomströmning. Vår ansats är alltså att pröva om vi kan förkasta hypoteserna.

Det är viktigt att poängtera att denna uppsats inte syftar till att ta fram en fullständig modell för vad som påverkar genomströmning. Vi studerar endast av lärosätena påverkbara designelement och, precis som nämnts i vår referensram, finns det en mängd andra faktorer som kan påverka genomströmning. Med vår modell vill vi studera hur och om, av oss valda, designelement korrelerar genomströmning.

4 Resultatanalys

Nedan följer en beskrivning av de huvudsakliga resultat vår undersökning har gett. Mer utförliga tabeller och diagram återfinns i appendix. Nedanstående tabell visar översiktlig statistik gällande våra designelement och spridningen i våra observationer. Som synes i tabell 2 präglas våra data av stora variationer. Något som går emot vår tidigare uppfattning om kursernas förväntade likvärdighet.

Tabell 2 Deskriptiv statistik

	Antal mät- Objekt	Min	Max	Medelvärde	Standaravvikelse
Genomströmning (%)	46	24	94	64,91	17,89
<i>Designelement:</i>					
Godkändgräns	40	0	1	0,38	0,49
Andel flervalfrågor (%)	30	0	38	6,58	9,64
Andra moment som examineras	36	0	1	0,14	0,35
Antal timmar per student (h)	37	24	71	44,27	11,80
Helfart/halvfart	39	0	1	0,51	0,51
Klasstorlek	46	14	296	96,54	71,95
Disputerat	41	0	1	0,34	0,48
Antal sidor per högskolepoäng (sid.)	38	43	189	114,74	36,13

4.1 Regressionsmodell

Vår slutliga modell ser ut som följer när vi drar ut den i SPSS genom att använda funktionen stepwise.

Tabell 3 Regression 1

Designelement:	B	Standardfel	Beta	T	Signifikansnivå
(Konstant)	58,165	3,753		15,500	0,000
Helfart/Halvfart	13,158	5,446	0,342	2,416	0,020

$R^2=0,117$; Justerat $R^2=0,097$; Signifikansnivå (5%)

Genomströmning på kurser i redovisning

Tabell 4 Regression 2

Designelement:	B	Standardfel	Beta	T	Signifikansnivå
(Konstant)	81,73	11,18		7,312	0,000
Helfart/Halvfart	17,55	5,13	0,456	3,422	0,001
Disputerat	10,05	5,10	0,254	1,971	0,056
Godkändgräns	-13,23	5,43	-0,337	-2,435	0,019
Antal timmar per student	-0,55	0,23	-0,324	-2,407	0,021

R²=0,326; Justerat R²=0,261; Signifikansnivå(10%)

Regression 1 visar att variabeln Helfart/Halvfart är det enda av oss valda designelement som är signifikant då vi använder en gräns på 5%. Regressionen visar på en relativt hög, positiv korrelation med genomströmningen på kurserna. Vår modell visar alltså att genomströmningen är högre för de av våra valda kurser som läses på halvfart, det vill säga parallellt med andra kurser, än kurser som läses på helfart. Vi kan alltså förkasta vår femte hypotes *H₅: Huruvida kursen går på helfart eller halvfart korrelerar inte med genomströmning*. Värdet på R² är 11,6% vilket visar förklaringsgraden i modellen, i detta fall förklaringsgraden för designelementet helfart/helfart.

Regression 2 ser, uttryckt i en ekvation, ut på följande sätt:

Formel 2 Regression 2

$$y = 81,7 + 17,6 \times \text{HelfartHalvfart(Dummy)} + 10,1 \times \text{Disputerat(Dummy)} - 13,2 \times \text{Godkändgräns(Dummy)} - 0,55 \times \text{Antal timmar per student}$$

Ekvationen säger att för de kurser som ges på halvfart är genomströmningen i snitt 17,6 procentenheter högre än kurser som ges på helfart. För de kurser där kursansvarig lärare har disputerat är den genomsnittliga genomströmningen 10,1 procentenheter högre. En godkändgräns på 60% medför en genomsnittlig genomströmning som är 13,2 procentenheter lägre än en godkändgräns på 50%. Gällande antalet timmar per student minskar genomströmningen i snitt med 0,55 procentenheter för varje extra timme per student.

Vid en signifikansnivå av 10% blir, som vår modell ovan visar, fyra av våra designelement signifikanta. Utöver helfart/halvfart är dessa disputerat, godkändgräns samt antal timmar per student. I regression 2 ökar förklaringsgraden till 32,6% och även värdet för det justerade R² ökar. Regression 2 förklarar därmed en högre andel av genomströmningen än regression 1.

Genomströmning på kurser i redovisning

Detta innebär att våra hypoteser: H_7 : Huruvida kursansvarig lärare har disputerat korrelerar inte med genomströmning, Godkändgräns på tentamen korrelerar inte med genomströmning, H_4 : Antal timmar per student korrelerar inte med genomströmning samtliga, för valda kurser, vid en signifikansnivå på 10% kan förkastas.

Resultaten indikerar att för designelementet disputerat har kurser där kursansvarig lärare har disputerat en högre genomströmning, kurser där en godkändgräns på 50% används har högre genomströmning samt ett högre antal timmar per student ger en lägre genomströmning. Detta på de kurser vilka ingår i undersökningen.

Nedanstående tabell visar de inbördes korrelationerna mellan de oberoende variablerna i vår modell.

Tabell 5 Spearman's korrelations-matris för de oberoende variablerna i modellen

	Hefart / Halvfart	Disputerat	Godkändgräns	Antal timmar per student
Hefart/Halvfart	1,000	-0,129	0,300	0,021
Disputerat		1,000	-0,059	0,061
Godkändgräns			1,000	-0,360*
Antal timmar per student				1,000

*. Korrelationen är signifikant vid nivån 0.05 (2-tailed)

Tabellen visar att det endast finns en signifikant inbördes korrelation mellan godkändgräns och antal timmar per student. Samtliga korrelationer ligger dock långt från 1, vilket skulle representera en perfekt korrelation. Detta skulle kunna minska användbarheten av resultaten gällande dessa designelement men då vi inte ser någon logisk orsak till att dessa variabler skulle påverka varandra tror vi snarare att korrelationen beror på ett spuriöst samband. Vi bör därför inte ha några stora problem med multikollinearitet.

Vid användandet av regression kan en residualanalys göras för att undvika heteroskedastisitet och säkerställa att våra data är normalfördelade. Därför har vi upprättat ett histogram över våra residualer. Detta visade att våra data inte avvek alltför mycket från normalfördelningskurvan och att dessa därmed kan ses som normalfördelade. För att säkerställa våra resultat ytterligare har vi gjort residualplottar för våra oberoende variabler. Dessa visade inga tendenser till heteroskedastisitet vilket annars kan leda till att felaktiga slutsatser dras. Diagram över detta återfinns i bilaga 8.

Gällande övriga hypoteser: H_2 : Typ av tentamensfrågor korrelerar inte med genomströmning, H_3 : Andra moment som examineras korrelerar inte med genomströmning, H_6 : Klassstorlek korrelerar inte med genomströmning, H_8 : Antalet sidor per högskolepoäng korrelerar inte med genomströmning kan vi varken förkasta eller acceptera dessa. Signifikansen för de här variablerna är betydligt högre än för designelementen i vår modell. Om vi ser till rent statistiska faktorer kan detta bero på vårt begränsade urval i kombination med stora variationer mellan våra mätobjekt. För att kunna studera påverkan på genomströmning av dessa designelement skulle vidare studier med större urval behöva göras.

Då vi prövade att genomföra separata regressioner för respektive kurs fick vi inte ut någon modell då antalet observationer är för få. Vi har därför tittat på korrelationerna för respektive kurs separat gällande våra designelement för att se om dessa skilde sig åt. Det fanns vissa skillnader mellan de båda kurstyperna framförallt rörande godkändgräns där korrelationen var negativ för redovisningskurserna och svagt positiv för ekonomistyrningskurserna. Gällande övriga designelement pekade korrelationerna i samma riktning men med något varierande styrka. Detta gör att en diskussion bör föras kring kontextens betydelse för designelementens påverkan på genomströmning och vidare studier bör kanske göras gällande respektive kurstyp. Dessa korrelationer återfinns i bilaga 6.

Vi fann det intressant att undersöka betydelsen av vilken typ av tentamensfrågor som använts lite djupare då detta är något som lyfts fram vid flera tillfällen i tidigare studier. Vi har därför gjort två ytterligare variabler; andel räknefrågor samt andel essäfrågor. För att undersöka betydelsen av dessa designelement har vi även utfört regressioner som innefattar dessa variabler. Vi har alltså gjort en regression för respektive typ av tentamensfråga. Dessa regressioner visar att signifikansvärdet för samtliga tre typer av tentamensfrågor är väldigt högt och det går därför inte att uttala sig kring betydelsen av detta designelement baserat på vår studie.

5 Diskussion

Helfart/halvfart som designelement visade sig vara den mest påverkande variabeln i vår modell. Förklaringarna till detta kan vara många. Vi tror att tidsaspekten, det vill säga hur många veckor kursen läses, kan ha en inverkan då studenterna har längre tid på sig att tillgodogöra sig den kunskap som tenteras. Dessutom kan en bidragande orsak vara att studenterna endast har två tentamensperioder per termin och i samband med dessa lägger ner mer tid på sina tentamensförberedande studier. Studietakten är ett designelement som präglas av ett, från lärosätena, konkret val. Huruvida det är ett strategisk val eller bara en praktisk lösning är svårt för oss att säga.

Då det faktum att kurserna läses på halvfart innebär att de läses parallellt med andra kurser hade det varit intressant att jämföra våra resultat med genomströmning på de parallella kurserna då det alltid finns en risk för taktiskt studerande. Det skulle kunna vara möjligt att våra kurser har prioriterats högre på bekostnad av resultaten i de parallella kurserna. Detta

kan vara en orsak till att korrelationerna med genomströmningen var starkare för ekonomistyrningskurserna än för redovisningskurserna.

Regression 2 gav ytterligare information rörande möjliga påverkansfaktorer. Det är dock viktigt att beakta den högre signifikansnivåns betydelse för användbarheten av dessa resultat. De slutsatser denna regression påvisar bör därmed användas med viss försiktighet även om de tendenser denna visar är intressanta att studera vidare. Gällande designelementet disputerat är resultatet svårt att relatera till tidigare forskning då denna har varit tvetydig kring dess påverkan på genomströmning. Det faktum att vi endast har tittat på kursansvarig lärare och en del av lärosätena har fler föreläsare på de valda kurserna skulle kunna ha en viss påverkan på utfallet. Dock är det möjligt att genomströmning kan öka om kursansvarig lärare har disputerat särskilt med tanke på att tidigare forskning på flera ställen berört lärarens betydelse för genomströmning. Det är viktigt att betona att det kanske inte är det faktum att läraren har disputerat som i sig bidrar till en högre genomströmning utan snarare faktorer knutna till detta. Exempelvis kanske lärare vilka har disputerat har mer erfarenhet av att ansvara för en kurs då de ofta har arbetat längre än lärare som inte har disputerat.

Genomströmningen, som vi definierat den, ökade på en kurs då godkändgränsen på tentamen är lägre, vilket kan tyckas naturligt. Det bör poängteras att korrelationerna för detta designelement och genomströmningen visade skilda riktningar för de olika kurstyperna. Vidare studier med större urvalsgrupper skulle behövas för att studera huruvida detta är ett kursspecifikt fenomen. Detta är ett designelement där lärosätena gör ett aktivt val och frågan om dess styreffekter kvarstår.

Antal timmar per student korrelerade, något oväntat, negativt med genomströmningen på valda kurser. Vår uppfattning innan studien var att riktningen på korrelationen skulle varit den motsatta. Det finns dock en uppsjö av möjliga förklaringar till att en negativ korrelation mellan antalet läroledda timmar och genomströmning skulle existera på den här typen av kurser. Ett väldigt högt antal läroledda timmar kan leda till att studenterna får mindre tid till att själva studera inför tentamen och resultaten kan då sjunka. Dessutom kanske studenterna i dessa fall planerar sina studier för att klara tentamen vid omtentamen istället. I enlighet med vad Gow, Kember och Cooper diskuterar i *"The Teaching Context and Approaches to Study of Accountancy Students"* skulle alltså en hög andel föreläsningar kunna medföra en lägre genomströmning.

Vad gäller de designelement vilka inte visade sig vara signifikanta vid våra regressioner finns det flera aspekter att ta i beaktning för att förklara detta. Som nämnts ovan kan det vara en fråga om urval men det finns också andra möjliga förklaringar. Gällande dessa designelement kan vi varken förkasta eller acceptera våra hypoteser, med detta sagt kvarstår frågan huruvida dessa designelement har en korrelation med genomströmning eller ej. Det faktum att kurserna behandlats sammanvägt och att vissa skillnader finns mellan de båda kurstyperna kan ha bidragit till att våra resultat ser ut som de gör. Det är möjligt att utfallet hade sett annorlunda ut om kurserna hade behandlats separat.

Vad gäller designelementet klasstorlek går tidigare forskning isär vad gäller dess påverkan på genomströmning. Våra studier kring detta designelement kunde inte heller påvisa hur korrelationen för våra kurser ser ut. Tidigare forskning menar att en korrelation finns men är tvetydig kring dess riktning. Vi kan inte dra några slutsatser gällande detta designelement vilket skulle kunna bero på stora variationer mellan våra mätobjekt, av oss gjorda antaganden eller att ingen faktisk korrelation existerar.

Vidare kan inte vi med säkerhet uttala oss om hur strukturen på undervisningen ser ut. Även om vi på ett likvärdigt sätt bedömt samtliga lärosäten är det exempelvis möjligt att de större klasserna har mer gruppundervisning än mindre klasser och vi kan inte säkerställa huruvida en korrelation finns eller ej.

Gällande andra moment som examineras kan vi inte heller dra några slutsatser. Detta skulle till viss del kunna bero på att det inte är särskilt många av våra objekt som examineras genom endast tentamen. Stora delar av tidigare forskning lyfter fram att inlämningsuppgifter och delprov kan leda till en ökad genomströmning men detta är inget vi kan påvisa. Orsaker till detta kan vara att utformningen av dessa moment kan se väldigt olika ut på olika kurser. Exempelvis är en stor del av andra moment som examineras olika typer av gruppuppgifter, vilket gör diskussionen än mer intressant då forskning gällande genomströmning ofta behandlat individuellt lärande kontra lärande i grupp. Vi har i vår studie inte kunnat särskilja vilka av dessa andra moment som faktiskt görs i grupp men många av dem har angetts som gruppuppgifter, på övriga har detta inte specificerats men en del av dessa är antagligen gruppuppgifter. Detta designelement skulle i vidare studier behöva specificeras ytterligare.

För att undersöka betydelsen av andelen flervalfrågor som designelement skulle ytterligare studier behövas. Vårt urval var alltför litet då endast en mindre del av våra mätobjekt använde sig av flervalfrågor och dessa i sin tur utgjorde små andelar av tentamen. Med andra ord kan vi genom vår studie inte uttala oss om designelementets påverkan på genomströmning.

Designelementet antal sidor per poäng använde vi för att studera kurslitteraturens betydelse för genomströmningen. I efterhand ställer vi oss frågande till om detta var det bästa sättet att studera litteraturens betydelse. Vi har utgått från att alla studenter som läser av oss valda kurser också ska tillgodogöra sig likartad kunskap. Huruvida detta stämmer är i mångt och mycket avgörande för våra resultat kring detta designelement. Vad en kursbok förklarar i ett visst antal sidor kan i en annan kursbok ta större plats, det finns därför hög grad av osäkerhet i detta designelement. Det är möjligt att en korrelation finns men genom vår studie har vi inte kunnat påvisa någon.

5.1 Begränsningar

Vi har, i vår undersökning, använt oss av ett begränsat urval men inom vår urvalsgrupp är svarsfrekvensen hög. Vår urvalsgrupp har dessutom präglats av, för oss, förvånansvärt höga variationer vilket påverkat resultaten. Utifrån detta urval ser vi ändå en del tendenser,

vilka främst kanske ska användas som grund för vidare forskning. Det skulle också vara intressant att undersöka om tendenserna är desamma i en annan kontext än vår.

Samtliga designelement vilka ingår i vår undersökning handlar om val som görs av lärosätena. Dessa görs antagligen inte alltid på en medveten basis. Dessutom kan det finnas många faktorer som styr dessa val och genomströmning är kanske inte den bakomliggande orsaken till att kursernas design ser ut som den gör. En hög genomströmning är säkerligen önskvärt från lärosätenas sida, med tanke på av staten givna incitament, men det är för oss oklart huruvida fokus medvetet läggs på att uppnå detta. Det är inte heller säkert att de som formar utbildningen är av uppfattningen att olika designelement kan påverka genomströmning. Även om lärosätena är av uppfattningen att val av design på en kurs kan påverka dess genomströmning går uppfattningarna ofta isär kring hur designen påverkar. Detta skulle kunna vara en orsak till att designen på de kurser vi har studerat ser så pass olika ut rörande våra designelement. Lärosätena präglas också av olika begränsningar, exempelvis ekonomiska, och val kring hur dessa ska hanteras har också en betydande roll i hur kurserna designas.

Vår uppsats syftar till att studera vad som påverkar genomströmning utifrån val som lärosätena kan göra. Huruvida dessa görs för att styra resultaten mot en högre genomströmning eller inte lägger vi ingen värdering i. Vi anser att designelement i viss mån har betydelse för genomströmning och det är ett område som skulle kunna studeras djupare.

Precis som tidigare nämnt har vi endast studerat de faktorer, i form av designelement, som lärosätena har möjlighet att styra över. Det är dock viktigt att beakta att även andra faktorer kan spela in vid studier av genomströmning.

Det är också viktigt att betona att våra resultat endast berör det kontext vi har genomfört vår studie i. Även om vår ansats har varit att studera genomströmning ur ett generellt perspektiv kan vi inte säga något om hur olika designelement påverkar genomströmning ur ett allmängiltigt perspektiv.

6 Slutsatser

I vår studie har vi kommit fram till att det finns en korrelation mellan designelement och genomströmningen på grundkurser inom externredovisning och ekonomistyrning. Vi har, utifrån framtagna designelement, kunnat påvisa en korrelation gällande fyra stycken. Dessa är helfart/halvfart, disputerat, godkändgräns samt antal timmar per student. Detta utifrån en relativt liberal signifikansnivå på 10%.

Huruvida kurser inom redovisning läses på helfart eller halvfart påverkar genomströmningen genom att denna, för valda kurser, är högre på kurser som läses på halvfart. Kursansvarig lärares akademiska grad korrelerar med genomströmningen och tendensen visar att då kursansvarig lärare disputerat är genomströmningen högre. En godkändgräns på 50% medför en högre genomströmning än en godkändgräns på 60% och antalet timmar per student korrelerar, på valda kurser, negativt med genomströmningen.

Vi har dragit dessa slutsatser utifrån vår kontext, det vill säga grundkurser i externredovisning och ekonomistyrning eller motsvarande för programstudenter som läser civilekonomprogram eller kandidatprogram i ekonomi på svenska lärosäten. Fyra av de designelement som vi studerat visade sig korrelera med genomströmningen. Med andra ord påverkar lärosätenas val av designelement resultaten, i form av genomströmning. Vi kan dock inte, utifrån vår något begränsade studie, dra några slutsatser kring hur en utbildning bör utformas för att generera en hög genomströmning. Huruvida lärosätena kan resultatstyra utbildningen mot en ökad genomströmning är enligt oss en fråga för vidare studier.

Vad vi konstaterat under studiens gång är att kursernas upplägg och struktur ser olika ut på de flesta lärosätena. Vår utgångspunkt var att jämföra likvärdiga kurser men med facit i hand skulle vi vilja påstå att kurserna präglas av stora variationer. Dessa variationer har begränsat vår möjlighet att jämföra kurserna och sin tur påverkat våra resultat. Det faktum att de båda kurstyperna analyserats tillsammans gör dessutom att resultaten kan se något annorlunda ut än ifall kurserna hade behandlats var för sig.

Utifrån våra resultat kan vi, baserat på urvalet i vår studie, säga att olika designelement har en påverkan på genomströmningen. Omfattningen av vår studie begränsar, som tidigare nämnt, möjligheten att dra några långtgående slutsatser. Vi anser därför att vår studie snarast bör användas som grund för vidare och mer omfattande studier. Vår studie omfattar endast de designelement vi sett som viktigast och en mer omfattande studie, innehållande fler designelement, hade med största sannolikhet, funnit korrelationer mellan ytterligare av lärosäten påverkbara faktorer och genomströmning.

6.1 Vidare forskning

För att på ett mer tillförlitligt sätt kunna säkerställa designelementens påverkan på genomströmning skulle exempel på vidare forskning kunna vara att studera designelementen utifrån ett större urval av mätobjekt. Även studier rörande fler designelement hade behövts för att utreda vilka designelement som korrelerar med genomströmning. För att dra slutsatser av mer allmän art bör studier i fler kontext än vår göras då variationer med hög sannolikhet förekommer.

Gällande designelementet helfart/halvfart skulle detta designelement i sig vara av intresse att studera ytterligare då vi inte funnit tidigare studier kring detta kopplat till genomströmning. För att utreda designelementets betydelse för genomströmning hade det varit önskvärt att även undersöka genomströmningen på de kurser som lästes parallellt med de av oss undersökta.

Källförteckning

Litteratur och forskning:

SOU 2009:28 *"Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt"*

Fransson, A. (2002), *"Nya villkor för lärandet i den högre utbildningen – om utmaningar för högskolans pedagogik"*, Borås: ISSN 1404-0913

Jörn Juhl, H. och Christensen, M. (2008), *"Quality management in a Danish business school – A head of department perspective"*, Total Quality Management Vol. 19

Peterson, G. (1991:2), *"Könsfördelning och genomströmning – Utvärdering av grundutbildningen inom några samhällsvetenskapliga ämnen"*, Pu-rapport, Pedagogiskt Utvecklingsarbete, Stockholms Universitet

Tinto, V. (1998), *"Colleges as Communities: Taking Research on Student Persistence Seriously"*, The Review of Higher Education 21.2

Pascarella T. E., Smart C. J. och Ethington A. C. (1986), *"Long-term persistence of two-year college students"*, University of Illinois, Chicago: Agathon Press, Inc. Vol. 24, No.1

Johness J. (1997), *"Inter –university variations in undergraduate non-completion rates: A statistical analysis by subject of study"*, Lancaster University, UK: Journal of Applied Statistics, Vol. 24, No. 3

Goldhaber D. D. och Brewer J. D. (2000), *"Does Teacher Certification Matter? High School Teacher Certification Status and Student Achievement"*, EDUCATIONAL EVALUATION AND POLICY ANALYSIS 2000; 22; 129, American Educational Research Association

Bartlett S., Peel J. M. och Pendlebury M. (1993), *"From fresher to finalist: a three year analysis of student performance on an accounting degree programme"*, Cardiff Business School, Accounting Education 2(2)

Krohn A. G. och O'Connor M. C., (2005), *"Student Effort and Performance over the semester"*, Journal of Economic Education

Dills K. A. och Hernandez-Julian R. (2008), *"Course scheduling and academic performance"*, Economics of Education Review 27

Wikberg-Nilsson Å. (2008), *"Mentorskap för studenter – Stödåtgärder för ökad kvalitet och genomströmning"*, Research Report, Lunds Tekniska Universitet: 2008:02

Westerberg P. och Mårald G. (2006), *"Avbrott på nätutbildningar – En studie av när och varför studenter hoppar av alternativt fullföljer IT-stödda distanskurser"*, Umeå Centre for Evaluation Research, februari 2006, iii

Genomströmning på kurser i redovisning

St. John P. E., Andrieu S., Oescher J. och Starkey B. J. (1994), "*The influence of student aid on within-year persistence by traditional college-age students in, four-year colleges*", Research in Higher Education, Vol. 35, No. 4

Lassibille G. och Navarro Gómez L. (2008), "*Why do higher education students drop out? Evidence from Spain*", Education Economics, Vol. 16, No. 1

Groen A. J., Jakubson H. G., Ehrenberg G. R., Condie S. och Liu Y. A. (2008), "*Program design and student outcomes in graduate education*", Economics of Education Review 27

Scouller K. (2006), "*The influence of assessment method on students' learning approaches: Multiple choice question examination versus assignment essay*", University of Sydney, Broadway, NSW, Australia

Entwistle N. J. och Entwistle A. (1991) "*Contrasting forms of understanding for degree examinations: the student experience and its implications*", The University of Edinburgh

Schellens T., van Keer H., Valcke M. och de Wever V. (2007), "*Learning in asynchronous discussion groups: a multilevel approach to study the influence of student, group and task characteristics*", Ghent University, Belgium, Behaviour & Information Technology, Vol. 26, No. 1

Cheng J. och Ling T. (2008), "*Class Attendance and Exam Performance: A Randomized Experiment*", Research in Economic Education

Apostolou B., Hassell J.M., Rebele J.E., Buckless F.A., Paquette L.R., Stout D.E. (1998), "*Accounting education literature review (1991-1997)*", Journal of Accounting Education, 16(1998)

Apostolou B., Watson S.F., Hassell J.M., Webber S.A. (2001), "*Accounting education literature review (1997-1999)*", Journal of Accounting Education, 19(2001)

Anderson D.R., Sweeney D.J., Williams T.A., Freeman J. and Shoesmith E. (2007), "*Statistics for Business and Economics*", Thomson Learning

Internet:

www.su.se/ladok, 2009-05-25

<http://www.hsv.se/densvenskahogskolan/sveengordbok/termer/h/helarsprestati4.6923699711a25cb275a8000317.html>, 2009-05-11

Bilagor

Bilaga 1: Brev till lärosäten

Hej,

Vi skriver till dig då du som *kursansvarig* förhoppningsvis kan bistå med för oss viktigt information. Vi är två studenter på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet som just nu skriver vår kandidatuppsats. Uppsatsen berör begreppet genomströmning vid högre utbildning och *din kurs* ... är en av dem vi studerar. Uppsatsens syfte är inte att rangordna utbildningar eller kurser utan vi vill endast titta på faktorer som skulle kunna påverka genomströmningen på en kurs. Uppsatsen bygger på en jämförelse av kurserna grundläggande redovisning samt grundläggande ekonomistyrning eller motsvarande, vid samtliga ekonomutbildningar i Sverige. Ditt bidrag är därför viktigt för kvaliteten och användbarheten av vår uppsats och vi hoppas att du kan bistå med information.

Vi har via kurshemsidorna tagit fram en del information om kurserna men saknar fortfarande vissa bitar. Det vi behöver är främst statistik från senaste kurstillfället under vårterminen 2008 eller höstterminen 2008 samt information om schema och tentamensuppbyggnad. Mycket av informationen kan vi själva utläsa genom *schema, kursplan, utbildningsplan och typtentamen* från kursen. Om du inte har möjlighet att bifoga detta skulle vi uppskatta om du kunde besvara frågorna i bifogat frågeformulär. När det gäller frågorna angående kursstatistik, lärare samt tentamensrelaterade frågor kan vi inte utläsa detta och skulle uppskatta att du besvarade dessa korta frågor även om du väljer att bifoga kursinformationen.

Vår uppsats ska bygga på en kvantitativ jämförelse av hur kursers design påverkar genomströmningen och den kommer inte att innefatta några längre beskrivningar av respektive lärosäten. Om någon av den information vi önskar ta del av ändå skulle vara känslig, skriv gärna det så kan vi i samråd förhoppningsvis hitta en lösning.

Om det inte är du som besitter denna information skulle det vara väldigt uppskattat om du kunde vidarebefordra detta mail eller skicka oss kontaktuppgifter till den person vi ska kontakta. Vi förstår självklart om inte ni har tillgång till all den information vi söker men all information du kan bidra med är av värde för oss. Tveka inte att höra av dig om du har några frågor.

Tack på förhand!

Emelie & Patricia

Bilaga 2: Mail till ladokansvarig

Hej,

Vi skriver till dig då du som ansvarig för denna enhet förhoppningsvis kan bistå med för oss viktigt information. Vi är två studenter på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet som just nu skriver vår kandidatuppsats. Uppsatsen berör begreppet genomströmning vid högre utbildning och syftar till att undersöka vilka faktorer som skulle kunna påverka genomströmningen på en kurs.

Uppsatsen bygger på en jämförelse av kurserna grundläggande externredovisning samt grundläggande ekonomistyrning eller motsvarande, vid samtliga **civilekonomprogram alternativt kandidatprogram i ekonomi** i Sverige. Ditt bidrag är därför viktigt för kvaliteten och användbarheten av vår uppsats och vi hoppas att du kan bistå med information.

För att kunna göra en kartläggning av genomströmningen krävs att vi vet hur många som skrev tentamen vid senaste tillfället samt hur många som klarade tentamen. Vi efterfrågar alltså rent statistisk data.

De kurser vi behöver statistik från är:

Universitets/Högskolans namn

Civilekonomprogrammet/Kandidatprogram i ekonomi

Kurskod/kursnamn

När den gavs

Tack på förhand!

Emelie & Patricia

Bilaga 3: Frågeformulär

Frågeformulär

Gällande kursen ... vid sista kurstillfället under ht08 eller vt08

Statistik:

Hur många var registrerade på kursen? _____

Hur såg könsfördelningen bland studenterna ut på kursen? _____

Hur många av studenterna på kursen gjorde tentamen vid ordinarie tillfälle? _____

Hur många klarade tentamen vid ordinarie tillfälle? _____

Kan detta resultat ses som representativt för kursen i fråga? _____

Tentamens uppbyggnad:

(om ni har möjlighet får ni gärna bifoga tentamen istället för att besvara dessa frågor)

Förekommer det i examinationen av kursen:

(Ja eller Nej)

- Flervalsfrågor _____
- Duggor eller liknande delprov under kursens gång? _____
- Essäfrågor? _____
- Räknemoment? _____
- Lärandemål som tenteras var för sig? _____

Hur många frågor bestod tentamen av? _____

Tentamensrelaterade frågor:

Vilken tid skrevs tentamen (hur många timmar hade studenten på sig samt vilken tid på dagen)? _____

Vad var godkändgränsen på tentamen? _____

Är gamla tentamina tillgängliga för studenter innan tentamen? _____

Förekommer extern granskare inför tentamen(annan person än författare av frågan)? _____

Hur långt efter tentamen låg första omtentamen? _____

Hur många omtentamenstillfällen har studenten rätt till? _____

Genomströmning på kurser i redovisning

Schema:

(om ni har möjlighet får ni gärna bifoga schemat från denna kurs istället för att besvara dessa frågor)

Hur många lärarledda timmar ingår i kursen? _____

Förekommer inslag av:

(Ja eller Nej)

- Gästföreläsningar? _____
 - Undervisning i mindre grupper? _____
 - IT-användning? _____
 - Inlämningsuppgifter eller liknande? _____
 - Öppet Hus eller annan form av frågestund inför tentamen? _____
 - Kursintroduktion? _____
 - Någon typ av obligatoriska moment? _____
-

Kursansvarig lärare:

Har personen i fråga disputerat? _____

Ålder? _____

Kön? _____

Hur länge har han/hon varit kursansvarig? _____

Är han/hon tidigare praktiker? _____

Har han/hon pedagogisk utbildning? _____

Övrigt:

Hur många föreläsare förekommer på kursen? _____

Finns någon kursnämnd eller liknande för utvärdering av kursen? _____

Genomförs någon typ av tentamensgenomgång efter tentamen? _____

Kan ni bifoga den kursplan som gällde under terminen?

Kan ni bifoga den utbildningsplan som gällde under terminen?

Bilaga 4: Regression 1

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,342 ^a	,117	,097	16,99916

a. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1686,910	1	1686,910	5,838	,020 ^a
	Residual	12714,743	44	288,971		
	Total	14401,652	45			

a. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart

b. Dependent Variable: Genomströmning

Excluded Variables^b

Model		Beta In	T	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	Godkändgräns	-,245 ^a	-1,716	,093	-,253	,941
	AntalTimPerStudent	-,213 ^a	-1,525	,135	-,227	1,000
	AndraMoment	-,185 ^a	-1,318	,195	-,197	,999
	Klasstorlek	,102 ^a	,717	,477	,109	,997
	Disputerat	,248 ^a	1,783	,082	,262	,989
	AntalSidPerHp	,061 ^a	,426	,672	,065	,990
	AndelFlerval	,072 ^a	,507	,615	,077	,999

a. Predictors in the Model: (Constant), HelfartHalvfart

b. Dependent Variable: Genomströmning

Bilaga 5: Regression 2

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,342 ^a	,117	,097	16,99916
2	,422 ^b	,178	,140	16,59294
3	,481 ^c	,231	,176	16,23745
4	,571 ^d	,326	,261	15,38354

a. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart

b. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat

c. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns

d. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns, AntalTimPerStudent

ANOVA^e

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1686,910	1	1686,910	5,838	,020 ^a
	Residual	12714,743	44	288,971		
	Total	14401,652	45			
2	Regression	2562,655	2	1281,328	4,654	,015 ^b
	Residual	11838,997	43	275,326		
	Total	14401,652	45			
3	Regression	3328,152	3	1109,384	4,208	,011 ^c
	Residual	11073,500	42	263,655		
	Total	14401,652	45			
4	Regression	4698,868	4	1174,717	4,964	,002 ^d
	Residual	9702,784	41	236,653		
	Total	14401,652	45			

a. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart

b. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat

c. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns

d. Predictors: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns, AntalTimPerStudent

e. Dependent Variable: Genomströmning

Genomströmning på kurser i redovisning

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	58,165	3,753		15,500	,000
	HelfartHalvfart	13,158	5,446	,342	2,416	,020
2	(Constant)	54,314	4,252		12,774	,000
	HelfartHalvfart	14,143	5,344	,368	2,646	,011
	Disputerat	9,799	5,494	,248	1,783	,082
3	(Constant)	56,776	4,404		12,890	,000
	HelfartHalvfart	16,344	5,387	,425	3,034	,004
	Disputerat	9,521	5,379	,241	1,770	,084
	Godkändgräns	-9,322	5,471	-,238	-1,704	,096
4	(Constant)	81,730	11,177		7,312	,000
	HelfartHalvfart	17,548	5,128	,456	3,422	,001
	Disputerat	10,051	5,101	,254	1,971	,056
	Godkändgräns	-13,227	5,431	-,337	-2,435	,019
	AntalTimPerStudent	-,549	,228	-,324	-2,407	,021

a. Dependent Variable: Genomströmning

Genomströmning på kurser i redovisning

Excluded Variables^e

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics
						Tolerance
1	Godkändgräns	-,245 ^a	-1,716	,093	-,253	,941
	AntalTimPerStudent	-,213 ^a	-1,525	,135	-,227	1,000
	AndraMoment	-,114 ^a	-,794	,432	-,120	,988
	Klasstorlek	,102 ^a	,717	,477	,109	,997
	Disputerat	,248 ^a	1,783	,082	,262	,989
	AntalSidPerHp	,061 ^a	,426	,672	,065	,990
	AndelFlerval	,072 ^a	,507	,615	,077	,999
2	Godkändgräns	-,238 ^b	-1,704	,096	-,254	,940
	AntalTimPerStudent	-,226 ^b	-1,664	,103	-,249	,997
	AndraMoment	-,096 ^b	-,682	,499	-,105	,983
	Klasstorlek	,138 ^b	,990	,328	,151	,978
	AntalSidPerHp	,075 ^b	,536	,595	,082	,987
	AndelFlerval	,033 ^b	,236	,815	,036	,973
3	AntalTimPerStudent	-,324 ^c	-2,407	,021	-,352	,908
	AndraMoment	-,139 ^c	-1,001	,323	-,154	,955
	Klasstorlek	,088 ^c	,623	,537	,097	,924
	AntalSidPerHp	,051 ^c	,372	,712	,058	,976
	AndelFlerval	-,004 ^c	-,029	,977	-,004	,948
4	AndraMoment	-,155 ^d	-1,188	,242	-,185	,953
	Klasstorlek	,177 ^d	1,295	,203	,201	,869
	AntalSidPerHp	,021 ^d	,159	,874	,025	,967
	AndelFlerval	,006 ^d	,043	,966	,007	,947

a. Predictors in the Model: (Constant), HelfartHalvfart

b. Predictors in the Model: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat

c. Predictors in the Model: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns

d. Predictors in the Model: (Constant), HelfartHalvfart, Disputerat, Godkändgräns, AntalTimPerStudent

e. Dependent Variable: Genomströmning

Bilaga 6: Kursspecifika korrelationer

Correlations Spearman's rho			Externredovisning		
Ekonomistyrning			Externredovisning		
Genomströmning	Correlation Coefficient	1,000	Genomströmning	Correlation Coefficient	1,000
	Sig. (2-tailed)	.		Sig. (2-tailed)	.
	N	23		N	23
Godkändgräns	Correlation Coefficient	,062	Godkänd gräns	Correlation Coefficient	-,364
	Sig. (2-tailed)	,795		Sig. (2-tailed)	,115
	N	20		N	20
Antal Timmar Per Student	Correlation Coefficient	-,270	Antal Timmar Per Student	Correlation Coefficient	-,117
	Sig. (2-tailed)	,250		Sig. (2-tailed)	,655
	N	20		N	17
Andra Moment	Correlation Coefficient	-,094	Andra Moment	Correlation Coefficient	-,189
	Sig. (2-tailed)	,702		Sig. (2-tailed)	,467
	N	19		N	17
Helfart Halfart	Correlation Coefficient	,532	Helfart Halfart	Correlation Coefficient	,106
	Sig. (2-tailed)	,016		Sig. (2-tailed)	,666
	N	20		N	19
Klasstorlek	Correlation Coefficient	,006	Klasstorlek	Correlation Coefficient	,131
	Sig. (2-tailed)	,977		Sig. (2-tailed)	,551
	N	23		N	23
Disputerat	Correlation Coefficient	,360	Disputerat	Correlation Coefficient	,024
	Sig. (2-tailed)	,119		Sig. (2-tailed)	,917
	N	20		N	21
Antal Sid Per Hp	Correlation Coefficient	,238	Antal Sid Per Hp	Correlation Coefficient	,068
	Sig. (2-tailed)	,327		Sig. (2-tailed)	,782
	N	19		N	19
Andel Flervalsfrågor	Correlation Coefficient	-,016	Andel Flervalsfrågor	Correlation Coefficient	,150
	Sig. (2-tailed)	,950		Sig. (2-tailed)	,642
	N	18		N	12

Bilaga 7: Korrelationer mellan oberoende variabler

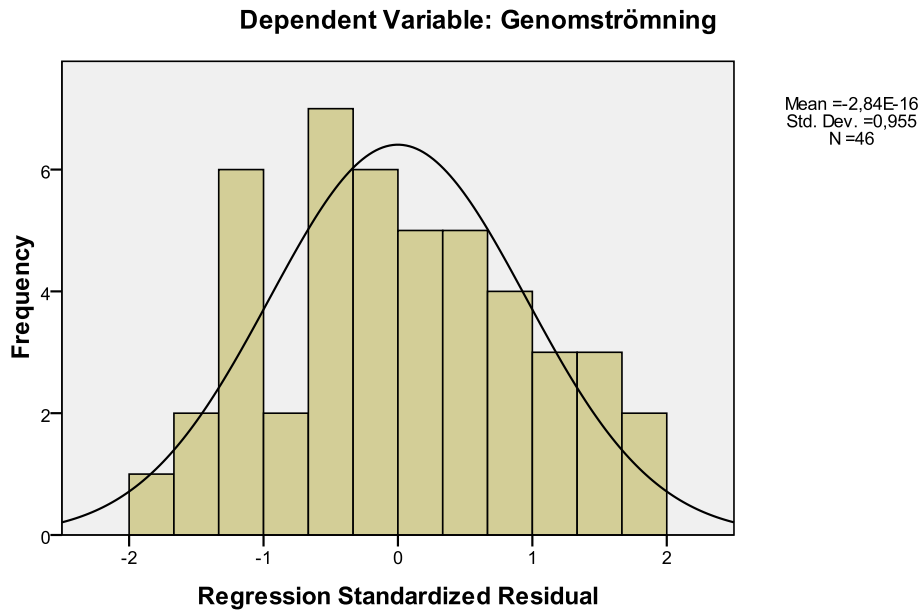
Correlations:

			Helfart-Halfvart	Disputerat	Godkändgräns	AntalTimPerStudent
Spearman's rho	HelfartHalfvart	Correlation Coefficient	1,000	-,129	,300	,021
		Sig. (2-tailed)	.	,467	,090	,911
		N	39	34	33	32
Disputerat	Disputerat	Correlation Coefficient	-,129	1,000	-,059	,061
		Sig. (2-tailed)	,467	.	,726	,742
		N	34	41	38	32
Godkändgräns	Godkändgräns	Correlation Coefficient	,300	-,059	1,000	-,360*
		Sig. (2-tailed)	,090	,726	.	,047
		N	33	38	40	31
AntalTimPerStudent	AntalTimPerStudent	Correlation Coefficient	,021	,061	-,360*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,911	,742	,047	.
		N	32	32	31	37

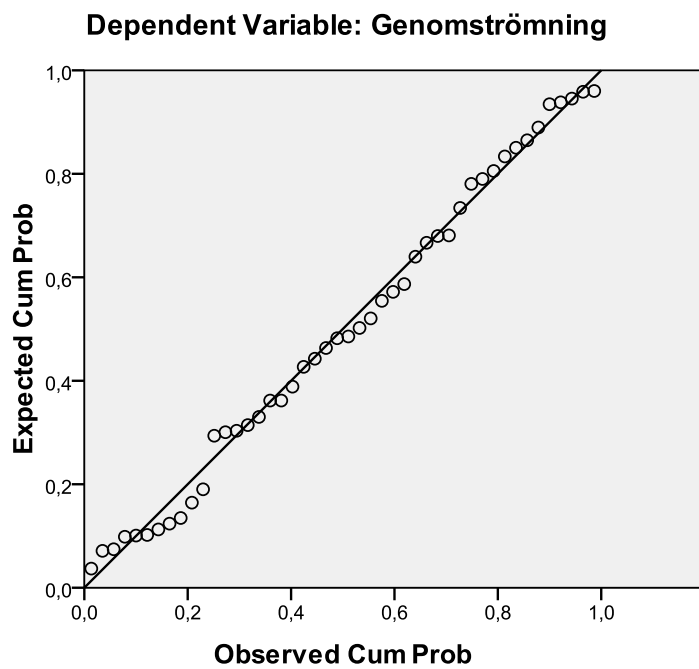
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Bilaga 8: Residualanalys

Histogram

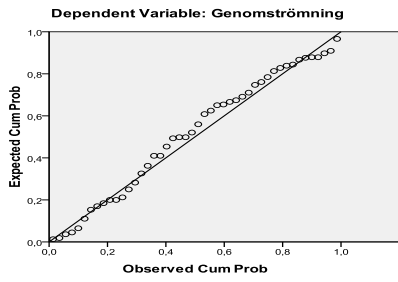

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

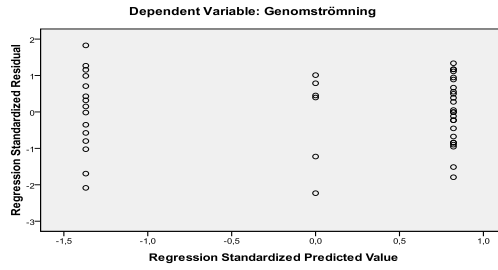

Genomströmning på kurser i redovisning

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

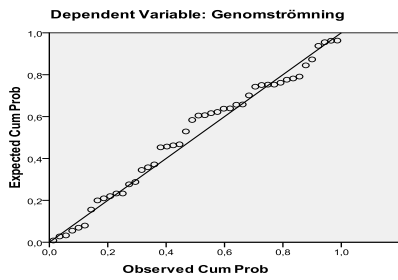

Scatterplot

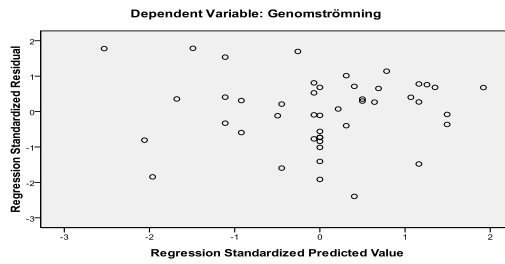

Godkändgräns

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

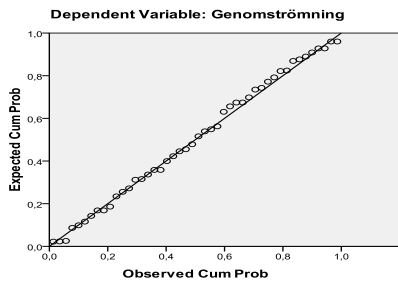

Scatterplot

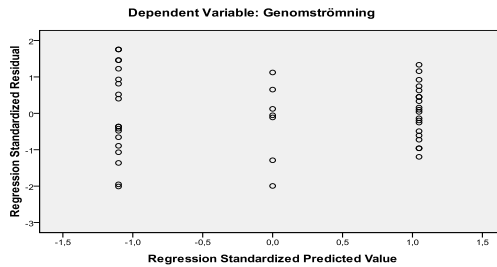

Antal timmar per student

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

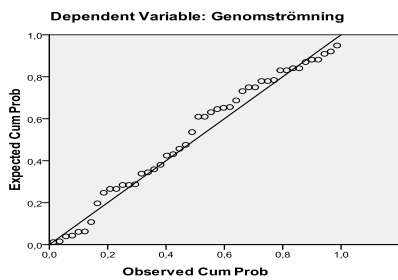

Scatterplot

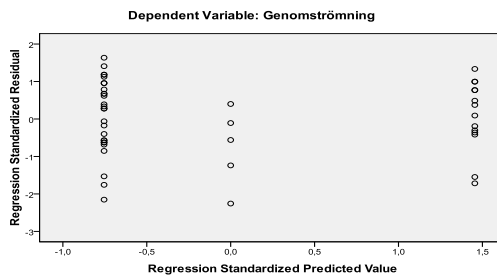

Helfart/Halvfart

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Scatterplot

Disputerat